

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

ΕΠΑ.Σ. ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ

**ΩΡΟΛΟΓΙΟ & ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ**

Ειδικότητα :

***ΣΥΝΤΗΡΗΤΕΣ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ -
ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ***

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ & ΜΕΣΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Α4
Αθήνα 2008

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ
ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Α4

ΕΠΑ.Σ. ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: ΣΥΝΤΗΡΗΤΕΣ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ - ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

ΩΡΟΛΟΓΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Α/Α	ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Α' ΕΤΟΣ		Β' ΕΤΟΣ	
		α' εξ	β' εξ	α' εξ	β' εξ
		Θ + Ε	Θ + Ε	Θ + Ε	Θ + Ε
1.	Ιστορία των Τεχνών - Έργα και Δημιουργοί	2	2	1	1
2.	Αποτυπώσεις	3	3	-	-
3.	Αντίγραφο - Αισθητική Αποκατάσταση	4	4	3	3
4.	Συντήρηση Έργων Τέχνης	8	8	8	8
5.	Τεχνολογία Υλικών	2	2	2	2
6.	Φωτογραφία	2	2	1	1
7.	Προστασία Πολιτιστικής Δημιουργίας	-	-	1	1
8.	Γραμμικό Σχέδιο	-	-	2	2
9.	Ελεύθερο Σχέδιο	-	-	2	2
10.	Περιβάλλον εργασίας - Επιχειρηματικότητα	-	-	1	1
ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΑΝΑ ΕΒΔΟΜΑΔΑ		21	21	21	21

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ
ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Α4

ΕΠΑ.Σ. ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: ΣΥΝΤΗΡΗΤΕΣ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ - ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

A/A	ΜΑΘΗΜΑ	ΤΑΞΗ	ΣΕΛΙΔΑ
	ΩΡΟΛΟΓΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	A' & B'	2
1.	Ιστορία των Τεχνών - Έργα και Δημιουργοί	A'	4
		B'	7
2.	Αποτυπώσεις	A'	12
3.	Αντίγραφο - Αισθητική Αποκατάσταση	A'	15
		B'	17
4.	Συντήρηση Έργων Τέχνης	A'	19
		B'	23
5.	Τεχνολογία Υλικών	A'	25
		B'	28
6.	Φωτογραφία	A'	30
		B'	34
7.	Προστασία Πολιτιστικής Δημιουργίας	B'	37
8.	Γραμμικό Σχέδιο	B'	40
9.	Ελεύθερο Σχέδιο	B'	44
10.	Περιβάλλον εργασίας - Επιχειρηματικότητα	B'	49

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

ΕΠΑ.Σ. ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ

Μάθημα:

***ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΙ***

ΤΑΞΗ Α΄

**ΩΡΕΣ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ : α΄ εξάμηνο 2Θ
β΄ εξάμηνο 2Θ**

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ & ΜΕΣΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Α4

Αθήνα 2008

ΜΑΘΗΜΑ : ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΤΕΧΝΩΝ – ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΙ
ΩΡΕΣ: 2Θ

ΤΑΞΗ : Α΄

ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Να παρουσιάσει το ευρύ φάσμα των “καλών” και εφαρμοσμένων τεχνών στην ιστορική του διαδρομή, τις ιδιαιτερότητες των τεχνών, όπως αυτές “γεννήθηκαν” στην ανθρώπινη ιστορία και τη σημάδεψαν, καθώς και τα κοινά στοιχεία τους τόσο ως προς την έκφραση τους όσο και ως προς τη μεθοδολογική τους θεώρηση.
2. Να επιχειρήσει την κριτική θεώρηση των διαφόρων μορφών της τέχνης σε σχέση με το ευρύτερο πολιτισμικό πλαίσιο κάθε εποχής και να αξιολογήσει το έργο τέχνης και τον τρόπο συγκρότησης του ως πολιτισμικό σύμπτωμα και ως αξία συμβολική.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

1. Εισαγωγή

- Ο άνθρωπος και οι τέχνες
- Διακρίσεις, κατηγορίες και είδη των τεχνών
- Προεπισκόπηση της ιστορίας των τεχνών

2. Ελληνική Τέχνη

- Γλυπτική (από τα κυκλαδικά ειδώλια στους Κούρους)
- Γλυπτική (από τον “Αριστόδοκο” στην “Αφροδίτη της Μήλου”
- Αρχιτεκτονική (Δωρικός - Ιωνικός - Κορινθιακός ρυθμός. Παρθενώνας, Επικούρειος Απόλλων, θέατρα, αγορές
- Κεραμική - Αργυροχρυσοχοΐα (τα βασικά σχήματα των αγγείων και η διακόσμηση τους. Ρυθμοί. Κοσμήματα από την Κνωσό και τις Μυκήνες

3. Ρωμαϊκή Τέχνη

- Αρχιτεκτονική (τύποι οικοδομημάτων)
- Γλυπτική
- Ζωγραφική (Πομπηία, Φαγιούμ)

4. Βυζάντιο (5^{ος}- 15^{ος} αιώνας)

- Χριστιανισμός. Τέχνη και θρησκεία
- Ναοδομία, τοιχογραφίες, ψηφιδωτά.
- Επιδράσεις της κλασικής αρχαιότητας
- Η απρόσωπη παραδοσιακή τέχνη

5. Δυτικός Μεσαίωνας (11^{ος}- 14^{ος} αιώνας)

- Χριστιανισμός. Τέχνη και θρησκεία
- Μεσαιωνική κοινωνία
- Η εμφάνιση των συντεχνιών

6. Αναγέννηση (I)

- Η επίδραση της κλασικής αρχαιότητας - Κλασικισμός
- Ανθρωποκεντρισμός. Από τον Τεχνίτη στον καλλιτέχνη
- Οι καλές τέχνες
- Αλληλεπιδράσεις : Ανατολής - Δύσης

7. Αναγέννηση (II)

- Η επίδραση της κλασικής αρχαιότητας - Κλασικισμός
- Ανθρωποκεντρισμός. Από τον Τεχνίτη στον καλλιτέχνη

- Οι καλές τέχνες
- Αλληλεπιδράσεις : Ανατολής - Δύσης

8. Μανιερισμός - Baroque - Θρησκευτική μεταρρύθμιση

- Ελευθερία μορφών, η ελεύθερη σύνθεση
- Αρχιτεκτονική
- Γλυπτική
- Διακόσμηση

9. Νεοκλασικισμός

- Η εμφάνιση των κρατών - Εθνών
- Ο διαφωτισμός
- Αρχιτεκτονική
- Γλυπτική
- Ζωγραφική

10. Ρομαντισμός

- Η αντίδραση στο Διαφωτισμό
- Η στροφή στη φύση, στη επικαιρότητα και τη μυθολογία
- Αρχιτεκτονική
- Ζωγραφική
- Γλυπτική
- Μουσική

11. Μέσα 19^{ου} αιώνα (Ρεαλισμός - Ιμπρεσιονισμός)

- Η διάλυση των μορφών
- Το φως
- Οι αισθήσεις και οι εντυπώσεις

12. Τέλη 19^{ου} αιώνα

- Το κίνημα Art and Crafts

13. Αρχές του 20ου αιώνα

- Νέες αντιλήψεις για την τέχνη

14. Art Nouveau

15. Κυβισμός - Αφηρημένη τέχνη

16. Bauhaus

17. Μετά τον 2^ο Παγκόσμιο πόλεμο

- Pop Art, Minimalismus
- Σύγχρονες μορφές τέχνης

18. Η σημερινή εποχή

- Νεοεξπρεσιονισμός,
- Εννοιολογική τέχνη, Land Art.
- Happenings, κατασκευές

19. Τέχνη και τεχνολογία

- Video, Computer Art

20. Εικονογραφημένη και εικονολογική επισκόπηση των Τεχνών στην ιστορία

- Εννοιολογικά διαγράμματα, θεματικοί άξονες θεώρησης
- Παράλληλες θεωρήσεις σε διαφορετικούς πολιτισμούς

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

ΕΠΑ.Σ. ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ

Μάθημα:

***ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΙ***

ΤΑΞΗ Β΄

ΩΡΕΣ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ : **1 Θ**

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ & ΜΕΣΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Α4

Αθήνα 2008

**ΜΑΘΗΜΑ : ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΤΕΧΝΩΝ – ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΙ
ΩΡΕΣ: 10**

ΤΑΞΗ : Β΄

ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Να μυηθούν οι μαθητές στις ‘‘γλώσσες’’ της τέχνης και των τεχνών και να βοηθηθούν να τις ‘‘αναγνώσουν.’’
2. Να κατανοήσουν τον καινοτόμο και ρηξικέλευθο ρόλο ενός καλλιτεχνικού κινήματος ή ενός καλλιτέχνη στην ανανέωση των καλλιτεχνικών μορφών και των αναπαραστατικών συστημάτων (βλ. Μπάουχαους, Μάνος Χατζηδάκης κλπ).
3. Να πληροφορηθούν για τις λειτουργίες των οπτικών φαινομένων, τον επικοινωνιακό, το θρησκευτικό, πολιτικό, ιδεολογικό, αισθητικό χαρακτήρα τους.
4. Να αντιληφθούν ότι τα εικαστικά έργα είναι σύνθετα σημειολογικά και σημασιολογικά συστήματα και ως εκ τούτου δεν εννοούν την αυτοματική και μηχανιστική προσληπτική αναγνωστική αντίδραση.
5. Να γνωρίσουν τις στιλιστικές και μορφικές ποικιλίες, τις αποκλίσεις από τα κυρίαρχα στυλ, την επαναληπτική χρήση εικαστικών συμβάσεων και τρόπων.

Στόχος του μαθήματος είναι να αναδειχθούν προσεγγίσεις που :

- α. Θεωρούν το έργο τέχνης ως συγκροτημένο αντικείμενο - πολιτισμικό σύμπτωμα μιας εποχής και μιας περιοχής.
- β. Αναδεικνύουν το ρόλο και την επίδραση συγκεκριμένων δημιουργών στη συνέχεια ή την ανατροπή των όρων της καλλιτεχνικής δημιουργίας.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

1. Παρθενώνας

- Αρχιτεκτονική : Δωρικός ρυθμός
- Γλυπτά του Παρθενώνα :
  - Ζωφόρος
  - Μετόπη
  - Αετώματα

2. Πέργαμος

- Βωμός του Δία και της Αθηνάς
- Γλυπτά
  - Ζωφόρος της Γιγαντομαχίας
  - Ζωφόρος του Τηλέφου
- Συγγενή μνημεία :
  - Η νίκη της Σαμοθράκης
  - Το σύμπλεγμα Ludovisi
  - Ο θνήσκων Γαλάτης

3. Τα πορτραίτα του Φαγιούμ

4. Αγία Σοφία

- Αρχιτεκτονική
- Αρχιτεκτονικά γλυπτά
- Ψηφιδωτά
- Συγγενή μνημεία :
  - Ναός της Αγίας Ειρήνης στην Κωνσταντινούπολη
  - Ναός την Αγίας Σοφίας στη Θεσσαλονίκη κ.α.

5. Μικρογραφίες χειρογράφων

- Συνοπτική παρουσίαση της ιστορίας των χειρογράφων και των μικρογραφιών τους (6^{ος} αιώνας μ.Χ - 14 αιώνας μ.Χ)
- Προτείνεται να παρουσιαστούν κυρίως εικονογραφημένα χειρόγραφα του 9ου και 10ου αιώνα (π.χ. χειρ. Αρ. 510, το ψαλτήριο αρ. 139 κ.α.)

6. Γοτθική Αρχιτεκτονική

- Μνημείο : Καθεδρικός ναός της Σαρτρ (1194-1220)
- Συγγενή μνημεία :
  - Καθεδρικός ναός της Αμιένης
  - Καθεδρικός ναός της Κολωνίας
  - Καθεδρικός ναός της Ρενς

7. Τζιότο (περ. 1266-1337)

- Μνημείο : Τοιχογραφίες στο παρεκκλήσιο Σκροβένι, Πάντοβα περ. 1304-13
- Συγγενή μνημεία :
  - Τσιμαμπούε : η ένθρονη Παναγία με αγγέλους και προφήτες περ. 1280-90. Πινακοθήκη Ουφίτσι, Φλωρεντία
  - Του Ντούτσιο, Μέφισ 1308-11. Μουσείο Καθεδρικού Ναού, Σιένα κ.α.

8. Λεονάρντο Ντα Βίντσι

- Να παρουσιαστεί σύντομα η πολυσχιδής δραστηριότητα του :
  - Μηχανική
  - Ιατρική
  - Βοτανική
  - Γλυπτική
  - Ζωγραφική κ.α.
- Να γίνει ιδιαίτερος λόγος για τα εξής ζωγραφικά έργα
  - Το Μυστικό Δείπνο, περ. 1495-8. Σάντα Μαρία ντέλε Γράτσιε, Μιλάνο
  - Την Αγία Άννα, Παναγία και Χριστός, 1508-10, Λούβρο Παρίσι
  - Μόνα Λίζα, 1503-6 Λούβρο, Παρίσι κ.α.

9. Η Καπέλα Σιξτίνα

- Από το παρεκκλήσιο στο συνολικό μνημείο (Άγιος Πέτρος). Ο Δημιουργός (Μ. Άγγελος) και ο Μαικήνας (Πάπας Ιούλιος Β).
- Καλλιτέχνες και αγορά έργων

10. Ελ Γκρέκο (Δομ. Θεοτοκόπουλος)

- Τα έργα :
  - Κοίμηση της Θεοτόκου, ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου των Ψαριανών, Ερμούπολη, Σύρος (έργο της Κρητικής Περιόδου)
  - Η αγία Οικογένεια με τον πρόδρομο Παιδί, 1595-1600, Ουάσιγκτον, Εθνική Πινακοθήκη
  - Η ταφή του κόμητος Οργκάθ, 1586 Σάντο Τομέ, Τολέδο κ.α.
  - Η Ανάσταση, περ 1597-1604, Μαδρίτη, Πράδο κ.α.
- Συγγενή μνημεία :
  - Έργα των Jacopo Tintoretto, Μιχαήλ Αγγέλου, του Vicelli, Tiziano κ.α.

11. Στρελιτζάς - Μπάθας - Θεοφάνης (τελευταία Δεκαετία του 15^{ου} αιώνα - 1559)

- **Μνημεία**
- Τοιχογραφίες
  - Μετεώρων
  - Αγίου Όρους
  - Μετεώρων : Μονή Αγίου Νικολάου του Ανάπαυσα 1527 - Καθολικό και νάρθηκας
  - Αγίου Όρους

- I. Καθολικό Μονής Λαύρας 1535
- II. Καθολικό μονής Σταυρονικήτα, 1545-46 κ.α

Εικόνες : Άγιος Όρος

- Μεγάλη Δέηση, 15 εικόνες Δοδεκάορτου, Βημοθύρα κ.α. στο τέμπλο του καθολικού της μονής Σταυρονικήτα
- μεγάλη Δέηση. Παλαιό εικονοστάσι Πρωτάτου, Καρυές περί το 1542 κ.α.

12. “Η όψη του Ντέλφτ”

- Από τον Ρέμπραντ στον Βορμέερ
- Έργα
  - Ρέμπραντ : Η Νυχτερινή Περίπολος. Το Μάθημα Ανατομίας του Δρος Πούλπ
  - Βερμέερ : Το στενό δρομάκι. Η γαλατού. Το κορίτσι με το σκουλαρίκι.
  - De Hooch : Άποψη Εκκλησίας

13. Vividly - Mozart - Beethoven

14. Η Ακρόπολη των Αθηνών

- Τζόζεφ Μάλορντ Γουίλιαμ Τάρνερ

15, Εντουάρντ Μανέ (1832-83)

- Έργα
  - Γεύμα στη Χλόη, 1863, Λούβρο, αρίσι
  - Η εκτέλεση του Αυτοκράτορα, Μαξιμιλιάνο 1867, Κονοτχέλε, Μάνχαιμ,
  - Ολυμπία 1863, Μουσείο του Orsey, Μουσείο του Orsey, αρίσι κ.α.
  - Σαυγενή έργα : Του Gustave Coxybet, Του Edgar Degas, Του Giorgione κ.α

16. Cristal Palace (1851)

- Τζόζεφ Παστον (1803-65)

17. “Οι αστοί του Καλαί”

- Ωγκύστ Ροντέν (1840-1917)
- Γλυπτά :
  - Μνήμείο στον Μπαλζάκ, 1897, μουσείο του Orsay, Παρίσι
  - Το φιλί
  - Συγγενή μνημεία : του Antonio Canova, του Michelangelo, του Giambologna κ.α.

19. Πώλ Σεζάν (1839-1906)

- Έργα
  - Χαρτοπαίχτες Περ. 1890-5 Λούβρο Παρίσι
  - Οι μεγάλες Λουόμενες 1898-1906, Μουσίο τέχνης Φιλαδέλφειας κ.α.
  - Συγγενή έργα των : George Braque, Pablo Picasso, Nicolas Pourrin, Andre Derain κ.α.

20. Pablo Picasso (1881-1973)

- Έργα
  - Οι Δεσποινίδες της Αβινιόν, 1907 Μοθσείο Μοντέρνας Τέχνης Νέα Υόρκη
  - Τρεις Γυναίκες 1908-9, Ερμιτάζ Λένινγκραντ
  - Γυναικείο Γυμνό 1910, Εθνική Πινακοθήκη Ουάσιγκτον
  - Γκουέρνικα 1937 Μουσείο του Πράντο Μαδρίτη

• Συγγενή έργα των

- Georges Braque, Juan Gris κ.α.

21. Μπάουχαους (Bauhaus)

- Το παιδαγωγικό πρόγραμμα
- Οι καλλιτέχνες
  - Johannes Itten (1888-1967)

- Laszlo Moholy - Nagy (1895-1946)
- Vassily Kandisky (1866-1944)
- Paul Klee (1879-1940)
- Oscar Schlemmer (1888-1945) κ.α.

22. Νικόλαος Γύζης, Γιαννούλης Χαλέπας

- Έργα
- Δόξα, Η κοιμωμένη
  - Συγγενή έργα
  - Τα έργα του Νικηφόρου Λύτρα, του Ε. Βολονάκι, του Ι. Φιλιππότηκ.α.

23. Δ. Πικιώτης - Κ. Παρθένης

- Έργα
- Το πλακόστρωτο της Ακρόπολης, Λουόμενες

24. Μοντέρνοι Καιροί

- Τσάρλι Τσάπλιν
- Παράλληλα έργα
  - Ο στρατηγός του Μπάστερ Κήτον
  - Το Θωρηκτό Πατέμκιν του Σ. Αιζενστάιν
  - Ο Πολίτης Κέην του Όρσεν Ουέλλες
  - Ο δράκος του Ν. Κούνδουρου

25. Nelly's

- Οι φωτογραφίες του Μεσοπολέμου
- Παράλληλα έργα
- Σπύρος Μελετζής "Αντίσταση"
- Βούλα Παπαϊωάννου "Η Ελλάδα του 1940-50"
- R. Doisneau "Φωτογραφίες"

26. TV και Τέχνη

- Τηλεόραση και video clip

27. "Άξιον Εστί"

- Μίκης Θεοδωράκης
- Παράλληλα έργα
- Μάνος Χατζηδάκης "Ο μεγάλος ερωτικός"
- Μάνος Λοΐζος "Παιδικά τραγούδια"
- Beatles "Yellow Submarine"

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

ΕΠΑ.Σ. ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ

Μάθημα:

ΑΠΟΤΥΠΩΣΕΙΣ

ΤΑΞΗ Α΄

ΩΡΕΣ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ : α΄ εξάμηνο 1Θ - 2Ε
β΄ εξάμηνο 1Θ - 2Ε

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ & ΜΕΣΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Α4

Αθήνα 2008

ΜΑΘΗΜΑ : ΑΠΟΤΥΠΩΣΕΙΣ ΩΡΕΣ: 1Θ - 2Ε

ΤΑΞΗ : Α΄

ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η διδασκαλία των Αποτυπώσεων έχει ως σκοπό να εφοδιάσει τους μαθητές /μαθήτριες της κατεύθυνσης Συντήρηση Έργων Τέχνης - Αποκατάσταση με τις δεξιότητες εκείνες που είναι αναγκαίες για την ορθή και άρτια καταγραφή της κατάστασης ενός έργου τέχνης, είτε αυτό είναι εικαστικό είτε αρχιτεκτονικό, έτσι ώστε να πραγματοποιηθεί η διασφάλιση και τεκμηρίωση του.

ΣΤΟΧΟΙ

Να αποκτήσουν οι μαθητές / μαθήτριες την ικανότητα να αποτυπώσουν με ακρίβεια έργα τέχνης, μικρής και μεσαίας κλίμακας, χρησιμοποιώντας τα καθιερωμένα μέσα, συμβάσεις και συμβολισμούς.

Στο τέλος του μαθήματος οι μαθητές / μαθήτριες πρέπει να είναι σε θέση :

- Να κατανοούν και να εφαρμόζουν τους διάφορους γνωστούς τρόπους αποτύπωσης
- Να αντιλαμβάνονται τα μορφολογικά χαρακτηριστικά και την αξία και σημασία ενός έργου τέχνης ώστε να μπορούν, σε συνεργασία και με άλλους ειδικούς συντηρητές, να λαμβάνουν τις κατάλληλες μετρήσεις και να προβαίνουν στις ενέργειες για την πληρέστερη αποτύπωση του.
- Να κατανοούν τις διάφορες μεθόδους αποτύπωσης, έτσι ώστε να μπορούν να αποτυπώνουν με σχετική ακρίβεια ακόμα και όταν δεν έχουν τα κατάλληλα μέσα στη διάθεση τους ή όταν αντιμετωπίζουν μη συμβατικές και σύνθετες συνθήκες.
- Να αντιλαμβάνονται την ανάγκη για συνεργασία με άλλους ειδικούς π.χ. αρχιτέκτονες, μηχανικούς, σχεδιαστές, φωτογράφους, χημικούς κ.α. και να γνωρίζουν πότε η συνεργασία αυτή είναι αναγκαία.

Σημείωση :

- Οι διδάσκοντες έχουν ένα ποσοστό ευελιξίας μέσα στα πλαίσια του προτεινόμενου προγράμματος σπουδών και τη δυνατότητα να το προσαρμόζουν κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο με τα εκάστοτε εκπαιδευτικά και παιδαγωγικά δεδομένα.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

1. Σχεδιασμός αντικειμένου

- Γενικές αρχές εργονομίας και ανθρωπομετρίας
- Μέθοδοι απεικόνισης τρισδιάστατων αντικειμένων και χώρων (όψεις, κατόψεις, τομές, αξονομετρικά)
- Διαστασιολόγηση Χώρων και αντικειμένων υπό κλίμακα

2. Αισθητική μελέτη και αξιολόγηση των Έργων Τέχνης και Αρχαιολογικών Ευρημάτων

- Αισθητικές αποκαταστάσεων των έργων τέχνης και αρχαιολογικών ευρημάτων
- Εφαρμογή των αρχών σύνθεσης και δομής των εικαστικών και αρχιτεκτονικών έργων τέχνης

3. Αποτυπώσεις

- Κατανόηση στοιχείων σε χάρτες, σχέδια και φωτογραφίες και κλίμακες
- Τεχνικές χρησιμοποίησης για την σχεδιαστική τεκμηρίωση - αποτύπωση έργων τέχνης και αρχαιολογικών ευρημάτων
- Κύριες μέθοδοι μέτρησης

- α. Αποτύπωση με χειρονακτικές μεθόδους, με απλά όργανα μέτρησης και σκαρίφημα
- β. Αποτύπωση με οπτικά όργανα
- Αποτύπωση με τη συνηθέστερη μέθοδο μέτρησης των τριγωνισμό, όπως και τον τριπλευρισμό και τον τριγωνοπλευρισμό
- Μέτρηση των υψών με τη μέθοδο της χωροστάθμησης ή υψομετρίας
- Αναφορά στις παρακάτω μεθόδους :
  - Εμπροσθοτομία
  - Χρήση Προφίλογράφου
  - Φωτογραφική μέθοδο
  - Φωτογραμμετρική μέθοδο που καταγράφει όλες τις πληροφορίες φθοράς των έργων τέχνης με μεγάλη ακρίβεια

4. Υπομνήματα και συμβολισμοί

- Κανόνες τυποποίησης υπομνημάτων και συμβόλων σχεδίων αποτύπωσης.

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ
ΕΠΑ.Σ. ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ

Μάθημα:

ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ – ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΤΑΞΗ Α΄ & Β΄

ΩΡΕΣ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ : **1 Θ – 3Ε** στην Α΄ τάξη
1 Θ – 2Ε στην Β΄ τάξη

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ & ΜΕΣΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Α4

Αθήνα 2008

ΜΑΘΗΜΑ : ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ – ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΤΑΞΗ : Α΄

ΩΡΕΣ: 1 Θ – 3Ε

ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των μαθητών με τις τεχνικές κατασκευής φορητών Έργων ζωγραφικής. Μέσα από αυτήν τη δημιουργική ενασχόληση, ο μαθητής θα έλθει σε επαφή με υλικά και συνταγές παλαιών τεχνικών, που θα συμβάλλουν στην κατάρτιση του ώστε να ανταποκριθεί στο μέλλον επιτυχώς σε σχετικά προβλήματα ζωγραφικής αποκατάστασης.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

1. Χρωματολογία

- Βασικά μυστικά της “χρωματικής” τέχνης
  - Αναγνώριση χρωμάτων
  - Αναμίξεις χρωμάτων

2. Αντίγραφο φορητής εικόνας

- Κατασκευή από τους μαθητές αντιγράφου αγιογραφικής “εικόνας”
  - Με παραδοσιακή τεχνοτροπία (ξύλο, ύφασμα, gesso, σχέδια ανθύβολο, χάραξη σχεδίου, στιλβωτό χρυσό, ζωγραφική με αυγοτέμπερα)
  - Βερνίκια

3. Αντίγραφο ελαιογραφίας

- Κατασκευή από τους μαθητές ζωγραφικού έργου με τη μέθοδο της “ελαιογραφίας”
  - Κατασκευή ελαιογραφιών, εφαρμόζοντας ολόκληρη τη διαδικασία, δηλαδή τελέρωμα των υφασμάτων, gesso, σχέδιο, ζωγραφική με ελαιοχρώματα και βερνίκι

4. Αισθητική αποκατάσταση

- Συμπληρώσεις σχετικών ζωγραφικών έργων
  - Ουδέτερα χρώματα και πατίνες
  - Χρωματικές συμπληρώσεις
  - Μέθοδος rigattino

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΣΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Κρίνεται απαραίτητο και προτείνεται σε ευκαιρία να πραγματοποιούνται οργανωμένες επισκέψεις σε Πινακοθήκες, Βυζαντινά Μουσεία, Εκθέσεις Ζωγραφικής κλπ

Παρατηρήσεις

- Το μάθημα είναι κατά βάση εργαστηριακό. Οι ασκήσεις θα είναι ατομικές για κάθε μαθητή. Η θεωρία θα γίνεται στην αρχή και κατά τη διάρκεια του μαθήματος υπό τη μορφή οδηγιών και διευκρινήσεις από το διδάσκοντα. Το μάθημα θα γίνεται στο Εργαστήριο του Σχολείου.

ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των μαθητών με τις παραδοσιακές τεχνικές που χρησιμοποιούνται για την κατασκευή αντικειμένων που υπάγονται στην κατηγορία Πολιτισμικής Κληρονομιάς και τα οποία είναι φτιαγμένα από μάρμαρο, από ψηφιδωτό, ή σε μορφή τοιχογραφίας. Μέσα από αυτήν τη δημιουργική ενασχόληση, ο μαθητής, αφενός θα κατανοήσει τον τρόπο κατασκευής των αρχαίων αυτών τεχνών, αφετέρου θα είναι σε θέση να προβαίνει σε αποκαταστάσεις ανάλογων έργων κατά τη συντήρησή τους.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

1. Αντίγραφο γλυπτού

- Εξάσκηση με πηλό και μάρμαρο για την εξοικείωση με την γλυπτική και γενικότερα την πλαστική τέχνη
  - Άσκηση στην πλαστική με πηλό και
  - Κατασκευή αντίγραφου ανάγλυφου με την χρήση εκμαγείων από γύψο, λάστιχο και στυπόχαρτο
  - Κατασκευή ολόγλυφου (κεφάλι) με τη χρήση εκμαγείων από γύψο, λάστιχο
  - Χρωματικές πατίνες

2. Αντίγραφο ψηφιδωτού

- Τεχνική του ψηφιδωτού, εντοίχου και φορητού
  - Κατασκευή εντοίχου και φορητού ψηφιδωτού με τη σειρά - σχέδιο, έγχρωμη μακέτα του θέματος, επιλογή ψηφιδών από πέτρα και υαλόμαζα, έμμεση και κατ' ευθείαν ψηφοθέτηση, τοποθέτηση σε τελάρο (περίπτωση φορητού ψηφιδωτού) και καθορισμός
  - Κατασκευή αντιγράφου ψηφιδωτού με εκμαγείο πλαστελίνης

3. Χρωματογραφία

- Θεωρία της χρωματογραφίας
  - Εισαγωγή στη βασική θεωρία και την πρακτική της χρωματογραφίας (βασικά και γαιώδη χρώματα)

4. Αντίγραφο τοιχογραφίας

- Τεχνική της τοιχογραφίας
  - Κατασκευή αντίγραφου τοιχογραφίας με την τεχνική *a fresco* σε τοίχο. Κλασικές και βυζαντινής τεχνοτροπίας (σχέδιο, ανθύβολο, κονιάματα, ζωγραφική και σκόνες)
  - Κατασκευή αντίγραφου τοιχογραφίας με την τεχνική *a secco* για φορητή τοιχογραφία (υποστηρίγματα heraklit, κονιάματα, σχέδιο, ανθύβολο, ζωγραφική με αυγοτέμπερα)

5. Αισθητική αποκατάσταση

- Συμπληρώσεις γλυπτών, ψηφιδωτών και κεραμικών αντικειμένων
  - Κατασκευή συμπληρώσεων σε γλυπτά, κεραμικά και ψηφιδωτά

- Κατασκευή ουδέτερων κονιαμάτων και πατινών
- Χρωματικές συμπληρώσεις

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΣΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Κρίνεται απαραίτητο επισκέψεις σε Μουσεία, εργαστήρια και εν γένει χώρους που είναι σχετικοί με το αντικείμενο.

Παρατηρήσεις

- Το μάθημα είναι κατά βάση εργαστηριακό. Οι ασκήσεις θα είναι ατομικές και ομαδικές. Η θεωρία θα γίνεται στην αρχή και κατά τη διάρκεια του μαθήματος υπό τη μορφή οδηγιών και διευκρινήσεις από το διδάσκοντα. Το μάθημα θα γίνεται στο Εργαστήριο του Σχολείου.

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

ΕΠΑ.Σ. ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ

Μάθημα:

ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ

ΤΑΞΕΙΣ Α' & Β'

ΩΡΕΣ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ : **2 Θ + 6 Ε**

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ & ΜΕΣΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Α4

Αθήνα 2008

ΜΑΘΗΜΑ : ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ

ΤΑΞΗ : Α΄

ΩΡΕΣ: 2 Θ + 6 Ε

ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Σκοπός του μαθήματος, είναι η απόκτηση από τους μαθητές γνώσεων, μεθόδων εργασίας και δεξιοτήτων αναφορικά με τη συντήρηση των ζωγραφικών έργων (τοιχογραφίας, ελαιογραφίας, φορητής εικόνας) των ξυλόγλυπτων, του χαρτιού και του υφάσματος. Η παραπάνω ενασχόληση των μαθητών θα τους καταστήσουν ικανούς να αντιμετωπίσουν στο μέλλον περιπτώσεις συντήρησης αντικειμένων που υπάγονται στη κατηγορία που υπάγονται στην κατηγορία της Πολιτισμικής Κληρονομιάς και ανήκουν κατά βάση στην περιοχή της Βυζαντινής και της Λαϊκής Τέχνης.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

1. Συντήρηση φορητής εικόνας

- Πρακτική συντήρησης “φορητών εικόνων”. Εξάσκηση στην τεχνολογία της εικόνας, στη διερεύνηση των φθορών της και των αιτιών που τις προκαλούν και στις πρακτικές συντήρησης που εφαρμόζονται
  - Ιστορία της φορητής εικόνας, τεχνική και τα υλικά κατασκευής (προετοιμασία ξύλου, προετοιμασία ζωγραφικής, λινό, gesso, σχέδιο, στιλβωτό, στιλβωτό χρυσό, ζωγραφική, αυγοτέμπερα, βερνίκι)
  - Φθορές, που υφίστανται οι εικόνες από ξύλο, ύφασμα τόσο από περιβαλλοντικούς και βιολογικούς παράγοντες, όσο και από τον ίδιο τον άνθρωπο
  - Πράξη συντήρησης φορητών εικόνων - πρακτικές απεντόμωσης, στερέωσης, συγκόλλησης, παρκετάζ και άλλων επεξεργασιών του ξύλου, στη διαδικασία στερέωσης της προετοιμασίας, στερέωσης της ζωγραφικής επιφάνειας και στο καθαρισμό της ζωγραφικής (χημικά, μηχανικά).

2. Συντήρηση τοιχογραφίας

- Συντήρηση “τοιχογραφιών”. Τεχνικές κατασκευής τους, στις φθορές που υφίστανται στους τρόπους απόσπασης και μεταφοράς τους για συντήρηση και στην προετοιμασία του νέου υποστρώματος
  - Τεχνική του fresco και του semifresco (κονιάματα, σχέδιο και ζωγραφική)
  - Φθορές που υφίστανται οι τοιχογραφίες και με τις αιτίες που τις προξενούν (υγρασία, συμπύκνωση υδρατμών, διαλυτά και αδιάλυτα άλατα, περιβαλλοντικοί και βιολογικοί παράγοντες)
  - Πράξη στην απόσπαση και μεταφορά τοιχογραφιών στο εργαστήριο για συντήρηση (strappo, stacco, stacco a massello)
  - Πράξη στους μεθόδους συντήρησης και συγκεκριμένα στη στερέωση του υποστρώματος στη στερέωση της ζωγραφικής και στον καθαρισμό της, τεχνικές στοκαρίσματος του στεφανώματος και των ουδέτερων κονιαμάτων
  - Κατασκευή νέων υποστρωμάτων και χρησιμοποίηση νέων κονιαμάτων.

3. Συντήρηση αγιογραφίας

- Συντήρηση έργων ζωγραφικής φτιαγμένων με την τεχνική της ελαιογραφίας
  - Τεχνολογία της ελαιογραφίας και τα χρησιμοποιούμενα υλικά
  - Φθορές ου υφίστανται οι ελαιογραφίες από βιολογικούς παράγοντες, φωτοχημικές αλλοιώσεις, φυσικές καταστροφές και νεότερες επεμβάσεις του ανθρώπου
  - Τρόποι συντήρησης της ελαιογραφίας, όπως τρόποι φοδραρίσματος σε νέο υπόστρωμα, στερεώσεις και καθαρισμός της ζωγραφικής επιφάνειας.

4. Συντήρηση υφάσματος

- Συντήρηση αντικειμένων Πολιτιστικής Κληρονομιάς φτιαγμένων με πρώτη ύλη το “ύφασμα”. Τεχνολογία του υφάσματος, τις φθορές του και τους τρόπους συντήρησης που εφαρμόζονται
- Δομή του υφάσματος και τρόποι κατασκευής και κατεργασίας του
- Φθορές που υφίστανται το ύφασμα το ύφασμα και τα αίτια που τις προκαλούν.
- Πράξη στην συντήρηση υφασμάτων αντικειμένων Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Μέθοδοι μικροσκοπικής και χημικής ανάλυσης του υφάσματος, με την αναγνώριση της χημικής σύστασης των ινών του υφάσματος, με την ανάλυση των βαφών, με τον καθαρισμό υφασμάτων (αφαίρεση λεκέδων, πλύσιμο, σαπούνια, απορρυπαντικά, διαλύτες). Χρήση λευκαντικού με την μέθοδο της αποστείρωσης
- Προφυλάξεις για την αποτροπή της προσβολής από σκόρο, τρόποι αποθήκευσης, μέτρα προστασίας.

5. Συντήρηση χαρτιού

- Συντήρηση αντικειμένων Πολιτισμικής Κληρονομιάς φτιαγμένων από “χαρτί”. Τρόποι κατασκευής του χαρτιού, φθορές και αιτίες που τις προκαλούν και τρόποι που ακολουθούνται για την συντήρηση του
  - Τρόποι κατασκευής του χαρτιού
  - Φθορές του χαρτιού από υγρασία, μόλυνση του περιβάλλοντος, το φως, οι βιολογικοί παράγοντες, οι φυσικές καταστροφές και άνθρωπο
  - Η διαδικασία τρόπων συντήρησης του χαρτιού όπως - στεγνός καθαρισμός, υγρός καθαρισμός, η αποξίνωση, οι συμπληρώσεις και η προληπτική συντήρηση
  - Τρόποι αποθήκευσης, φύλαξης και έκθεσης αντικειμένων φτιαγμένων από χαρτί.

6. Συντήρηση ξύλου και ξυλόγλυπτου

- Συντήρηση αντικειμένων Πολιτιστικής Κληρονομιάς φτιαγμένων από “ξύλο” και ειδικότερα όπως ακολουθείται στη περίπτωση των “ξυλόγλυπτων”. Συγκεκριμένα ξύλινες διακοσμήσεις την τεχνολογία του ξύλου, τις φθορές και τα αίτια που τις προκαλούν και τους τρόπους συντήρησης του
  - Δομή και τα συστατικά του ξύλου.
  - Φθορές του ξύλου και οι αιτίες που τις προκαλούν - βιολογικοί, φυσικοχημικοί και ο άνθρωπος
  - Τρόποι συντήρησης του ξύλου - απεντόμωση (μέθοδοι και υλικά) και η στερέωση.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΣΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Κρίνεται απαραίτητο και προτείνεται να γίνονται σε κάθε ευκαιρία οργανωμένες επισκέψεις του ΥΠΠΟ, μνημεία και χώρους που εκτελούνται εργασίες συντήρησης για την πληρέστερη εκπαίδευση των μαθητών.

Παρατηρήσεις

- Το μάθημα είναι κατά βάση εργαστηριακό. Οι ασκήσεις θα είναι ατομικές και ομαδικές. Η θεωρία θα γίνεται στην αρχή και κατά τη διάρκεια του μαθήματος υπό τη μορφή οδηγιών και διευκρινήσεις από το διδάσκοντα. Οι ασκήσεις θα δύνανται να είναι ατομικές και ομαδικές, ανάλογα με τον αριθμό των αντικειμένων που διατίθεται για συντήρηση. ΟΙ μαθητές θα εκτελούν κανονικά τις προβλεπόμενες εργασίες συντήρησης με ευθύνη του διδάσκοντα.

ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Σκοπός του μαθήματος, είναι η απόκτηση από τους μαθητές γνώσεων, μεθόδων εργασίας και δεξιοτήτων αναφορικά με τη συντήρηση αντικειμένων που υπάγονται στην κατηγορία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, φτιαγμένων με πρώτη ύλη το κεραμικό, το μέταλλο, την πέτρα, το ψηφιδωτό και το γυαλί. Η παραπάνω ενασχόληση θα καταστήσει τους μαθητές ικανούς να αντιμετωπίσουν στο μέλλον περιπτώσεις συντήρησης αντικειμένων που πραγματοποιούνται κυρίως στα εργαστήρια των αρχαιολογικών μουσείων και στους ανασκαφικούς χώρους.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

1. Συντήρηση κεραμικού

- Αντικείμενα φτιαγμένα από πρώτη ύλη το “κεραμικό”. Τεχνολογία κατασκευής , φθορές που υφίστανται, αίτια που τις προξενούν και τρόποι συντήρησης
  - Πρακτική επαφή με το πηλό, τρόπος μορφοποίησης με τον τροχό, διακόσμησης με υαλώματα, τρόπος στεγνώματος και ψησίματος στα καμίνια
  - Φθορές των κεραμικών από - υγρασία, διαλυτά και τα αδιάλυτα άλατα, βιολογικούς παράγοντες και από τις παλαιότερες επεμβάσεις
  - Σωστικά μέτρα που λαμβάνονται στις ανασκαφές, με το καθαρισμό απομακρύνοντας τα διαλυτά και τα αδιάλυτα άλατα, με τις μεθόδους στερέωσης και τις εφαρμογές των ειδικών στερεωτικών, τρόπους συγκόλλησης με κόλλες και τέλος με τα υλικά και τους τρόπους συμπλήρωσης και αισθητικής αποκατάστασης των κεραμικών αντικειμένων.

2. Συντήρηση μετάλλων

- Αντικείμενα φτιαγμένα από πρώτη ύλη το “μέταλλο”. Τεχνολογία κατασκευής τους, τις παθογένειες που εμφανίζουν και τους τρόπους συντήρησης τους.
  - Ιδιότητες των μετάλλων και των κραμάτων
  - Διάβρωση, οξειδώσεις και λοιπές φθορές των μετάλλων
  - Συντήρηση των μετάλλων, πλύσιμο των μετάλλων, χημικός και μηχανικός καθαρισμός, στερέωση, συμπλήρωση και αισθητική αποκατάσταση μεταλλικών αντικειμένων
  - Μέθοδοι προστασίας των μετάλλων.

3. Συντήρηση πέτρας

- Αντικείμενα φτιαγμένα από πρώτη ύλη το “πέτρα” σε διάφορες βασικές μορφές της - μάρμαρο, γρανίτης, πωρόλιθο. Ιδιότητες, φθορές και τρόποι συντήρησης τους.
  - Είδη πέτρας και φυσικές ιδιότητες των
  - Διαβρώσεις από - παγετό, τα διαλυτά άλατα, τους μεταλλικούς συνδέσμους, τους ατμοσφαιρικούς ρύπους, τους βιολογικούς παράγοντες και την καρστική διάβρωση
  - Συντήρηση της πέτρας και ειδικότερα με τις πλύσεις με νερό, με τον καθαρισμό με ατμό νερού, με αμμοβολή ή με ακτίνες laser, μες το χημικό

- καθαρισμό, με την αφαίρεση διαλυτών αλάτων, με την στερέωση της πέτρας, με τη συγκόλληση της, με τη συμπλήρωση της
- Προστασία και αισθητική αποκατάσταση.

4. Συντήρηση ψηφιδωτού

- Αντικείμενα φτιαγμένα από την τεχνική του “ψηφιδωτού”. Τεχνολογία κατασκευής, φθορές, αιτίες που τις προκαλούν και τρόπος συντήρησης τους
  - Είδη ψηφιδωτών και οι τεχνικές κατασκευής τους - είδη ψηφίδων, κονιάματα, τρόποι ψηφοθέτησης, τα εντοίχια ψηφιδωτά και τα υλικά που χρησιμοποιούνται στην κατασκευαστική διαδικασία
  - Φθορές που προκαλούνται στα ψηφιδωτά από την υγρασία και τους βιολογικούς παράγοντες
  - Προληπτική συντήρηση, τη συγκράτηση και την προστασία των ψηφιδωτών, καθαρισμός τους με (μηχανικό και χημικό τρόπο), στερέωση του υποστρώματος, των ψηφίδων και των αρμών
  - Διαδικασίες συμπλήρωσης και αισθητικής αποκατάστασης των ψηφίδων και τα κονιάματα που χρησιμοποιούνται για το σκοπό αυτό.

5. Συντήρηση γυαλιού

- Αντικείμενα φτιαγμένα από πρώτη ύλη το “γυαλί”. Τεχνολογία κατασκευής του γυαλιού, φθορές τα αίτια που τις προκαλούν και τους τρόπους συντήρησης του
  - Πρώτες ύλες που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή γυαλιού και τρόπος κατεργασίας και μορφοποίησης του
  - Φθορές των γυάλινων αντικειμένων και τα προβλήματα που παρουσιάζουν ως ανασκαφικά ευρήματα
  - Καθαρισμός, στερέωση, συγκόλληση (τεχνική και υλικά) τη συμπλήρωση (μέθοδοι και υλικά) και την αισθητική αποκατάσταση γυάλινων αντικειμένων.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΣΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Κρίνεται απαραίτητο και προτείνεται να γίνονται σε κάθε ευκαιρία οργανωμένες επισκέψεις του ΥΠΠΟ, μνημεία και χώρους που εκτελούνται εργασίες συντήρησης για την πληρέστερη εκπαίδευση των μαθητών.

Παρατηρήσεις

- Το μάθημα είναι κατά βάση εργαστηριακό. Η θεωρία θα γίνεται στην αρχή και κατά τη διάρκεια του μαθήματος υπό τη μορφή οδηγιών και διευκρινήσεις από το διδάσκοντα. Οι ασκήσεις μπορούν να είναι ατομικές και ομαδικές, ανάλογα με τον αριθμό των αντικειμένων που διατίθεται για συντήρηση.

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

ΕΠΑ.Σ. ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ

Μάθημα:

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΥΛΙΚΩΝ

ΤΑΞΕΙΣ Α' & Β'

ΩΡΕΣ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ : **2Θ** στην Α' τάξη
1Θ στην Β' τάξη

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ & ΜΕΣΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Α4

Αθήνα 2008

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Σκοπός του μαθήματος είναι η απόκτηση θεωρητικών γνώσεων από τους μαθητές σχετικά με μια ομάδα υλικών που χρησιμοποιούνται άμεσα ή έμμεσα στη ζωγραφική τέχνη. Το μάθημα επομένως, εναρμονίζεται με τον επιδιωκόμενο σκοπό για την απόκτηση επαρκών γνώσεων και δεξιοτήτων που θα πρέπει να αποκομίσει ο μαθητής.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

1. Τα χρώματα

- Ανάλυση των βασικών ειδών “χρωμάτων” και των ιδιοτήτων τους.
  - Καταγραφή των χρωμάτων που χρησιμοποιήθηκαν στην αρχαιότητα
  - Η ανάλυση της προέλευσης των χρωμάτων και του τρόπου επεξεργασίας τους
  - Η παρουσίαση των κατηγοριών των χρωμάτων και των ιδιοτήτων τους.

2. Τα συνδετικά των χρωμάτων

- Παρουσίαση των “συνδετικών” των χρωμάτων και η ανάλυση των ιδιοτήτων τους
  - Η παρουσίαση και ανάλυση των συνδετικών των χρωμάτων που εμφανίζονται στις διάφορες τεχνικές ζωγραφικής.

3. Τα βερνίκια

- Παρουσίαση των “βερνικιών” και των ιδιοτήτων τους
  - Η καταγραφή των βερνικιών που χρησιμοποιήθηκαν στην αρχαιότητα
  - Η παρουσίαση των κατηγοριών των σύγχρονων βερνικιών
  - Η παρουσίαση των εφαρμογών των βερνικιών.

4. Οι διαλύτες

- Παρουσίαση των “διαλυτών” που χρησιμοποιούνται στα χρώματα και η ανάλυση των ιδιοτήτων τους
  - Η παρουσίαση των διαλυτών που χρησιμοποιούνται στις διάφορες τεχνικές και μεθόδους συντήρησης
  - Η παρουσίαση των διαλυμάτων που χρησιμοποιούνται στις τεχνικές και μεθόδους συντήρησης.

5. Οι κόλλες

- Παρουσίαση των βασικών κατηγοριών “κολλών” και των ιδιοτήτων τους
  - Η παρουσίαση και ταξινόμηση των κατηγοριών των κολλών που σχετίζονται με τη ζωγραφική τέχνη
  - Η ανάλυση των ιδιοτήτων των κολλών
  - Η παρουσίαση παραδειγμάτων συγκολλήσεων.

6. Το ξύλο

- Παρουσίαση των ειδών του “ξύλου” και των ιδιοτήτων τους
  - Η ανάλυση της σύστασης του ξύλου και των ιδιοτήτων του
  - Η παρουσίαση της τεχνολογίας επεξεργασίας του ξύλου
  - Η προσέγγιση των φθορών που υφίσταται το ξύλο και των αιτιών που τις προκαλούν.

7. Το υφάσμα

- Παρουσίαση του υφάσματος και των ιδιοτήτων του
  - Η παρουσίαση της ιστορικής εξέλιξης του υφάσματος
  - Η ανάλυση της κατασκευής του υφάσματος και των ιδιοτήτων του.

8. Το χαρτί

- Παρουσίαση του χαρτιού και των ιδιοτήτων του
  - Η παρουσίαση της ιστορικής εξέλιξης του χαρτιού
  - Η ανάλυση της κατασκευής του χαρτιού και των ιδιοτήτων του

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Στη διάρκεια του μαθήματος θα επιδεικνύονται από το διδάσκοντα στους μαθητές χαρακτηριστικά παραδείγματα από τα υλικά που αναλύονται. Προς το σκοπό αυτό, θα πρέπει να υπάρχουν στο Σχολείο κατάλληλα διαμορφωμένες προθήκες με δειγματολόγιο υλικό

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Εργαστήριο δεν θα υπάρχει στο μάθημα “Τεχνολογία Υλικών” παρά μόνο προσθήκες για την έκθεση χαρακτηριστικών δειγμάτων από υλικά

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Το μάθημα είναι κυρίως θεωρητικό. Η θεωρία θα συμπληρώνεται με ασκήσεις πειραματικής φύσης και θα είναι στη κρίση του διδάσκοντα όπως π.χ. στη ενότητα με τις “κόλλες” θα μπορεί να δοθεί άσκηση συγκόλλησης υλικών με διαφορετικές κόλλες, θα εξετάζεται το αποτέλεσμα, η συμπεριφορά και οι ιδιότητες της κάθε κόλλας.

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Σκοπός του μαθήματος είναι η απόκτηση θεωρητικών γνώσεων από τους μαθητές σχετικά με μια ομάδα υλικών που χρησιμοποιούνται, αφενός στους παραδοσιακούς τρόπους κατασκευής αντικειμένων, αφετέρου κρίνονται χρήσιμες στο έργο συντήρησης τους. Το μάθημα επομένως, εναρμονίζεται με τον επιδιωκόμενο σκοπό για την απόκτηση επαρκών γνώσεων και δεξιοτήτων που θα πρέπει να αποκομίσει ο μαθητής..

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

1. Η πέτρα

- Παρουσίαση της έννοιας του πετρώματος, των βασικών μορφών της “πέτρας” και των αδρανών υλικών
  - Η ταξινόμηση των πετρωμάτων
  - Τα είδη και οι ιδιότητες των μαρμάρων
  - Οι γρανίτες
- Τα είδη των αδρανών (φυσικά, τεχνητά) και οι ιδιότητες τους.

2. Τα κονιάματα

- Γνωριμία του μαθητή με τα διάφορα είδη “κονιαμάτων”
  - Τα είδη των κονιαμάτων (ασβεστοκονιάματα, πηλοκονιάματα, γυψοκονιάματα και ο τρόπος χρησιμοποίησής τους.

3. Τα μέταλλα

- Ανάλυση των ιδιοτήτων των κυριοτέρων “μετάλλων” και των κραμάτων τους
  - Τα φυσικά μέταλλα και τα κράματα
  - Οι ιδιότητες των μετάλλων
  - Η ιστορία της μεταλλουργίας
- Η χρήση των μετάλλων στην αρχαιότητα.

4. Το κεραμικό

- Εισαγωγή στον τρόπο παραγωγής του “κεραμικού” και η ανάλυση των ιδιοτήτων του
  - Οι πρώτες ύλες παραγωγής του κεραμικού
  - Η κατεργασία των πρώτων υλών και η παραγωγή του πηλού
  - Η μορφοποίηση του πηλού
  - Το στέγνωμα και το ψήσιμο του πηλού
  - Τα υαλώματα και η διακόσμηση των κεραμικών
  - Το κεραμικό στην αρχαιότητα.

5. Το γυαλί

- Ανάλυση του τρόπου παραγωγής του “γυαλιού” και των ιδιοτήτων του
  - Σύσταση και τρόπος παραγωγής του γυαλιού
  - Η μορφοποίηση του γυαλιού

- Το γυαλί στην αρχαιότητα.

6. Οι κόλλες

- Παρουσίαση των κολλών που χρησιμοποιούνται στη συντήρηση στερεών αντικειμένων της Πολιτισμικής Κληρονομιάς και η ανάλυση των ιδιοτήτων
  - Τα είδη και η ταξινόμηση των κολλών που χρησιμοποιούνται για τη συγκόλληση στερεών αντικειμένων
  - Οι ιδιότητες και η χρήση των κολλών

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Στη διάρκεια του μαθήματος θα επιδεικνύονται από το διδάσκοντα στους μαθητές χαρακτηριστικά παραδείγματα από τα υλικά που αναλύονται. Προς το σκοπό αυτό, θα πρέπει να υπάρχουν στο Σχολείο κατάλληλα διαμορφωμένες προθήκες με δειγματολόγιο υλικού

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Εργαστήριο δεν θα υπάρχει στο μάθημα ‘‘Τεχνολογία Υλικών’’ παρά μόνο προθήκες για την έκθεση χαρακτηριστικών δειγμάτων από υλικά.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Το μάθημα είναι κυρίως θεωρητικό. Η θεωρία θα συμπληρώνεται με ασκήσεις πειραματικής φύσης, που εναπόκειται στη κρίση του διδάσκοντα η επιλογή των παραδειγμάτων.

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

ΕΠΑ.Σ. ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ

Μάθημα:

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

ΤΑΞΕΙΣ Α΄ & Β΄

ΩΡΕΣ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ : Α΄ τάξη: 2 Ε

Β΄ τάξη: 1 Θ + 1 Ε

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ & ΜΕΣΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Α4

Αθήνα 2008

ΜΑΘΗΜΑ : ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

ΤΑΞΗ : Α΄

ΩΡΕΣ: 2Ε

ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Ο βασικός σκοπός του μαθήματος της Φωτογραφίας είναι να γνωρίσουν οι μαθητές τις βασικές αρχές της φωτογραφίας.

Παράλληλα οι μαθητές πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι ο τομέας της φωτογραφίας είναι αρκετά μεγάλος και περιλαμβάνει τεχνική, τεχνολογική και αισθητική κατάρτιση. Γι' αυτό απαιτεί αρκετά χρόνια σπουδής και ωριμότητας ώστε να 'μυηθεί' κανείς στα μυστικά της.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Ο μαθητής πρέπει :

- Να γνωρίζει τη σημασία και τους πολλαπλούς ρόλους της φωτογραφίας και ιδιαίτερα στους διάφορους τομείς των Εφαρμοσμένων Τεχνών
- Να κατέχει σημαντικές γνώσεις για την Ιστορία της φωτογραφίας
- Να γνωρίζει τη δομή της φωτογραφικής μηχανής (35 mm)
- Να χειρίζεται την φωτογραφική μηχανή
- Να γνωρίζει τις ιδιότητες και την χρήση των φακών
- Να γνωρίζει τις ιδιότητες και τα χαρακτηριστικά των Α/Μ φιλμ
- Να γνωρίζει για την οργάνωση και εγκατάσταση του σκοτεινού θαλάμου με τους πληρέστερους όρους υγιεινής και ασφάλειας σε συνάρτηση με το περιβάλλον
- Να προετοιμάζει χημικά υγρά και να εμφανίζει Α/Μ φιλμ
- Να εκτυπώνει και να εμφανίζει Α/Μ φωτογραφίες
- Να αντιλαμβάνεται πως το φως καταγράφεται στο φιλμ και ποιές είναι οι επιλογές για την τροποποίηση του
- Να κατανοεί πως καταγράφεται ο φυσικός φωτισμός στο φιλμ και να τον συσχετίζει με τον τεχνητό, ώστε να βελτιώνεται η καταγραφή και η απόδοση του αντικειμένου
- Να γνωρίζει να φωτομετρά (προσπίπτοντα / ανακλώμενο φωτισμό)
- Να γνωρίζει τι είναι χρώμα και ποια είναι η θερμοκρασία χρώματος στα έγχρωμα φωτογραφικά υλικά
- Να γνωρίζει τι είναι βάθος πεδίου
- Να κατέχει τις θεμελιώδεις αρχές της φωτογραφίας σύνθεσης και τους νόμους που την διέπουν

Να αξιολογεί, τέλος, την εργασία του ως προς το τεχνικό μέρος μόνος ή με άλλους συμμαθητές, με τον εκπαιδευτικό και άλλους επαγγελματικούς και καλλιτεχνικούς φορείς, που αποτελούν το ουσιαστικό περιβάλλον της φωτογραφίας

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

1. ΘΕΩΡΙΑ

- Εισαγωγή
- Αρχές λειτουργίας και ιστορική εξέλιξη της φωτογραφίας
- Παρουσίαση διάφορων εφαρμογών της φωτογραφίας στον επαγγελματικό όπως και στον καλλιτεχνικό χώρο
- Επεξήγηση των αρχών λειτουργίας της *camera obscura* και συνοπτική παρουσίαση των τεχνολογικών εξελίξεων μέχρι την εποχή μας

2. ΕΚΘΕΣΗ

- Φωτογραφικές μηχανές : φακοί - είδη - εξοπλισμός

- Φωτογραφικά φιλμ : διάκριση σε Α/Μ και έγχρωμα, αρχές λειτουργίας, είδη, ιδιότητες, χρήσεις, βαθμοί φωτοευαισθησίας
- Φωτόμετρα και αρχές φωτομέτρησης (προσπίπτων - ανακλώμενο φως)
- Σχέση ταχύτητας κλείστρου / διαφράγματος
- Έκθεση φιλμ.
- Χρώμα (θεμελιώδη), θερμοκρασία χρώματος
- Παρουσίαση και περιγραφή της φωτογραφικής μηχανής
- Διαφοροποίηση Α/Μ και των έγχρωμων φιλμ. Τομείς εφαρμογής των διαφορετικών φιλμ.
- Παρουσίαση φωτόμετρου και επεξήγηση των αρχών και των βασικών τεχνικών φωτομέτρησης
- Εξάσκηση στην φωτομέτρηση
- Εξάσκηση για την επίτευξη της σωστής έκθεσης (υποέκθεση κανονική έκθεση και υπερέκθεση)

3. ΕΜΦΑΝΙΣΗ

- Οργάνωση σκοτεινού θαλάμου : εξοπλισμός, εγκατάσταση, υγιεινή. ασφάλεια
- Χημικά υγρά
- Προετοιμασία για την επεξεργασία Α/Μ φιλμ και χαρτιών
- Εμφάνιση - στερέωση φιλμ
- Εξοικείωση των μαθητών με τον χώρο και τον εξοπλισμό του σκοτεινού θαλάμου
- Εκμάθηση της τοποθέτησης του φιλμ στο τανκ
- Εκμάθηση της εμφάνισης και στερέωσης του φιλμ (χρήση των χημικών υγρών)
- Διαφύλαξη και αρχειοθέτηση των εμφανισμένων φιλμ
- Σύγκριση και κριτική των διαφορετικά εμφανισμένων φιλμ (υποέκθεση κανονική έκθεση και υπερέκθεση)
- Έμφαση στη σημασία της σωστής έκθεσης

4. ΕΚΤΥΠΩΣΗ

- Εκτυπωτήρες : αρχές λειτουργίας, διαφορετικά φορμά αρνητικών και διαφορετικοί φακοί
- Εκτύπωση “εξ επαφής” και από μεγέθυνση
- Εμφάνιση - στερέωση Α/Μ φωτογραφίας
- Φίλτρα εκτύπωσης μεταβλητής αντίθεσης
- Εκμάθηση της σωστής απόδοσης της τονικής κλίμακας του γκρίζου
- Υπό - και υπερέκθεση στην εκτύπωση
- Εκμάθηση της σωστής εκτύπωσης “εξ επαφής” με τη χρησιμοποίηση του πρώτου εμφανισμένου φιλμ
- Παρουσίαση των φίλτρων μεταβλητής αντίθεσης - αναφορά στην δυνατότητα διαφοροποίησης του “κοντράστ”.
- Εκμάθηση εκτύπωσης μεγεθυμένου αρνητικού (Α/Μ φωτογραφία) και αναφορά στην κατάλληλη απόδοση της κλίμακας του γκρίζου
- Δοκιμές υποέκθεσης και υπερέκθεσης των φωτογραφικών χαρτιών και παραλληλισμός με την αντίστοιχη διαφορά πυκνότητας των υποεκτεθειμένων και υπερεκτεθειμένων αρνητικών
- Παρουσίαση και κριτική των εργασιών των μαθητών στο τέλος της κάθε επιμέρους άσκησης.

5. ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΛΗΨΗΣ

- Έλεγχος της εικόνας : βάθος πεδίου και ταχύτητα
- Στοιχειώδεις αρχές σύνεσης
- Ασκήσεις βάθους πεδίου : λήψεις με ανοιχτό και κλειστό διάφραγμα
- Ασκήσεις λήψης κινούμενου αντικείμενου με α) ακίνητη μηχανή, β) μηχανή που “παρακολουθεί” το αντικείμενο στην κίνηση του
- Εμβάθυνση της σχέσης διαφράγματος / ταχύτητας κλείστρου στην έκθεση
- Εμφάνιση των φιλμ και εκτύπωση τεσσάρων εικόνων
  1. Αντικείμενο με μεγάλο βάθος πεδίου
  2. Το ίδιο με μικρό βάθος πεδίου
  3. Κινούμενο αντικείμενο με ακίνητη μηχανή λήψης
  4. Κινούμενο αντικείμενο με κινούμενη μηχανή λήψης
- Παρουσίαση και κριτική των εργασιών

6. ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΦΩΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΗΣ / ΕΜΦΑΝΙΣΗΣ ΦΙΛΜ

- Το φυσικό φως και ο έλεγχος του :
  - (1) φωτογράφιση με συνθήκες έντονης φωτοσκίασης
  - (2) Φωτογράφιση με συνθήκες ομοιογενούς φυσικού φωτισμού
- Έλεγχος της έκθεσης και εμφάνισης του αρνητικού σε συνάρτηση με τις συνθήκες φωτισμού και το επιθυμητό αποτέλεσμα στην εκτύπωση
- Τεχνικές φωτομέτρησης
- Φωτογράφιση αντικείμενου εκτεθειμένου στο ηλιακό φως. Έκθεση με βάση τις ενδείξεις φωτομέτρησης του απ’ ευθείας προσπίπτοντος ηλιακού φωτός (1) και του προσπίπτοντος φωτισμού στις σκιασμένες επιφάνειες του αντικείμενου (2)
- Επεξεργασία του φιλμ με βάση των ενδεικνυόμενο (1) και μειωμένο (2) δείκτη έκθεσης
- Εκτύπωση των δύο αρνητικών σε χαρτί ιδίου (κανονικού) βαθμού αντίθεσης
- Αντίστοιχη φωτογράφιση αντικείμενου σε συνθήκες ομοιογενούς φωτισμού
- Έκθεση με βάση των ενδεικνυόμενο εκθεσιακό δείκτη. Επεξεργασία του φιλμ με τον κανονικό (1) και αυξημένο (2) χρόνο εμφάνισης.
- Εκτύπωση των δυο διαφορετικών αρνητικών σε χαρτί κανονικής αντίθεσης
- Σύγκριση των αποτελεσμάτων

7. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ / ΚΡΙΤΙΚΗ / ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

- Εισαγωγή στη έννοια της πνευματικής ιδιοκτησίας της φωτογραφίας
- Αρχές ρετουσαρίσματος
- Τελική παρουσίαση της φωτογραφίας και αξιολόγηση των εργασιών
- Επίδειξη με τα κατάλληλα εργαλεία της τεχνικής του ρετουσαρίσματος των φωτογραφιών.
- Επίδειξη παρουσίασης με ειδικό χαρτόνι (πλαίσιο)

ΜΑΘΗΜΑ : ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

ΤΑΞΗ : Β΄

ΩΡΕΣ: 1Θ + 1Ε

ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Σε ότι αφορά την Κατεύθυνση Συντήρηση Έργων Τέχνης - Αποκατάστασης, ο μαθητής πρέπει να έχει τη δυνατότητα φωτογράφισης, καθοδήγησης και επίβλεψης του φωτογράφου ώστε να μπορούν να καταγράφονται και να αποτυπώνονται οι ανασκαφές και οι διαδικασίες συντήρησης έργων τέχνης όλων των σταδίων και μεγεθών, αφού ληφθούν υπ' όψιν οι υπάρχουσες τοπικές συνθήκες. Η ορθή φωτογράφιση θα συμβεί στην τήρηση αρχείου, στην παρουσίαση του έργου της συντήρησης ή της αποκατάστασης σε ένα φορέα ή στον τύπο καθώς και στη διαφήμιση (ΕΟΤ).

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Ο μαθητής πρέπει :

- Να γνωρίζει την τεχνολογία, τη λειτουργία και τα εξαρτήματα των διαφορετικών μηχανών μεσαίου και μεγάλου φορμά
- Να έχει κατανοήσει τα θεμελιώδη στοιχεία της φωτοευαισθητομετρίας
- Να γνωρίζει τις πηγές τεχνητού και συνεχούς φωτισμού καθώς επίσης ως καταγράφονται από το φιλμ και πως διορθώνονται
- Να γνωρίζει την θερμοκρασία του χρώματος και πως καταγράφεται στα έγχρωμα φιλμ είτε στη λήψη, είτε με την επεξεργασία στα κατάλληλα προγράμματα του ηλεκτρονικού υπολογιστή
- Να γνωρίζει την σωστή έκθεση σε μια διαφάνεια και να διακρίνει την υπό και υπερέκθεση και να γνωρίζει επίσης αν μπορεί να διορθωθεί και να εκτυπωθεί
- Να γνωρίζει τις διορθωτικές επεμβάσεις σε φιλμ και χαρτιά που γίνονται στον σκοτεινό θάλαμο και τα όρια αποδοχής και αντοχής αυτών
- Να γνωρίζει και να χρησιμοποιήσει σωστά τον φωτισμό και τις ψηφιακές μηχανές λήψης και να είναι σε θέση να ρετουσάρι με ηλεκτρονικούς Τρόπους είτε για την βελτίωση μιας εικόνας είτε για την διόρθωση των φωτιστικών συνθηκών
- Να έχει γνώσεις δεοντολογίας στην επεξεργασία μιας εικόνας σε σχέση με τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας του φωτογράφου
- Να γνωρίζει τα όρια της ηλεκτρονικής επεξεργασίας της φωτογραφίας, ιδιαίτερα αν η φωτογραφία αποτελεί ντοκουμέντο
- Να γνωρίζει βασικά στοιχεία φωτογραφικής αισθητικής και τα κυρίαρχα φωτογραφικά κινήματα και εκπροσώπους αυτών από το 19^ο και 20^ο αιώνα
- Να Μπορεί να λειτουργήσει σε μια ομάδα είτε προτείνοντας είτε εκτελώντας διαφορετικά έργα και αναπτύσσοντας κριτικές ικανότητες αξιολόγησης, τις οποίες να μπορεί να εκφράσει και λεκτικά με αναφορές φωτογράφων
- Να γνωρίζει τις τεχνικές αντιγραφής ενός πρωτοτύπου είτε αυτό πρόκειται να αποδοθεί σε έγχρωμο ή ασπρόμαυρο φιλμ, ανεξάρτητα από τις διαστάσεις του αντικειμένου
- Να γνωρίζει τους τρόπους έκθεσης και εμφάνισης του λιθογραφικού και υπέρυθρου φιλμ
- Να γνωρίζει τους κύριους φωτογράφους εκφραστές του χώρου αποκατάστασης έργων τέχνης και μνημείων και αντιπροσωπευτικά έργα τους ανάλογα με το κοινό που απευθύνονται και την σκοπιμότητα

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

1. ΘΕΩΡΙΑ

- Θεωρία τεχνολογίας μηχανών, φακών και εξαρτημάτων μεσαίου και μεγάλου φορμά
- Μηχανή 1 X 12,5 : αρχές λειτουργίας οπτικών διορθώσεων
- Φακοί κατάλληλοι για λήψεις σε εσωτερικούς χώρους

- Φωτοευεσθητομετρία (θεμελιώδη)
- Είδη εμφανιστών και ιδιότητες τους αναφορικά με την διαβάθμιση της αντίθεσης (κοντράστ) στο φιλμ
- Παρουσίαση των τεχνολογικών ιδιοτεροτήτων των μηχανών 6 X 6 και συναφών με έμφαση στην δυνατότητα καλύτερης ποιότητας των παραγόμενων φωτογραφικών εικόνων
- Φακοί για αρχιτεκτονική φωτογραφία
- Μεταβαλλόμενες συνθήκες φωτισμού και εμφάνισης (σχέση δείκτη έκθεσης / χρόνου εμφάνισης)

2. ΤΕΧΝΗΤΟΣ ΦΩΤΙΣΜΟΣ

- (1) Συνεχής : είδη φωτεινών πηγών (σημείο, αντανakλαστήρας, διάχυτο φως)
  - (2) Το ηλεκτρονικό φλας. Χρήση ειδικών φίλτρων
    - Τεχνικές φωτομέτρησης
- Τοποθέτηση αντικειμένου ή προσώπου για φωτογράφιση μέσα στο εργαστήριο
  - Φωτισμός και αντίστοιχη λήψη με την χρήση διαφορετικών φωτιστικών πηγών (διαδοχικά σημειακή πηγή, σημειακή πηγή με την χρήση αντανakλαστήρων {μίμηση ηλιακού φωτός} πηγή διάχυτου φωτός { μίμηση διάχυτου φυσικού φωτισμού})
  - Εμβάθυνση στις τεχνικές φωτομέτρησης
  - Φωτογράφιση του ίδιου αντικειμένου η προσώπου με την χρήση ηλεκτρονικού φλας
  - Στιγμιαίος φωτισμός και εκμάθηση του τρόπου φωτομέτρησης του
  - Χρήση φίλτρων πόλωσης ή διορθωτικά

3. ΧΡΩΜΑ

- Θεωρία χρώματος
- Θερμοκρασία χρώματος. Χρώμα και τεχνητός φωτισμός
- Χρήση φίλτρων (διορθωτικά, δημιουργικά)
- Αρχές της απόδοσης του χρώματος στα φωτογραφικά φιλμ (αρνητικά και θετικά)
- Συμπληρωματικά χρώματα : μέθοδος σύνθεσης με την χρήση τριών κύριων χρωμάτων
- Διαδικασίες σύνθεσης χρώματος στον ακτυπωτήρα
- Ιδιαιτερότητες των έγχρωμων χαρτιών και η διαδικασία εμφάνισης τους.
- Θερμοκρασία του χρώματος (°K) κατά την εκπομπή του από διαφορετικές φωτιστικές πηγές και σημασία της για την επιλογή των κατάλληλων διορθωτικών φίλτρων (είδη φιλμ / συνθήκες φωτισμού)
- Φιλμ “ημέρας” και “νύχτας” για αντιμετώπιση φωτιστικών πηγών διαφορετικής θερμοκρασίας
- Χρήση φωτομετρικών θερμοκρασιών φωτός
- Φωτογράφιση με το φως της ημέρας και με τεχνητό φωτισμό για την χρήση διορθωτικών φίλτρων

4. ΕΙΔΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ

- Τεχνικές λήψεων εσωτερικών αρχιτεκτονικών χώρων
- Χρήση τεχνητού φωτισμού - “εξισορρόπηση” φυσικού / τεχνητού φωτισμού
- Τεχνικές φωτομετρήσεων
- Μηχανή 10 X 12,5 : Φωτομετρική παρουσίαση διορθωτικών κινήσεων
- Σκοτεινός θάλαμος : Εκμάθηση μεταβλητής ευαισθησίας φιλμ (πouσαρίσματα)
- Διορθωτικές επεμβάσεις σε φιλμ και χαρτιά
- Αρχές και λειτουργία της μηχανής 10 X 12,5
- Εξάσκηση λήψης εσωτερικού χώρου ήδη (μερικά) φυσικά φωτισμένου, με την χρήση και τεχνητού φωτισμού

- Εξάσκηση εξισορρόπησης φυσικού / τεχνητού φωτισμού με την επιλογή κατάλληλης έντασης του τεχνητού φωτισμού
- Ανάπτυξη ειδικών τεχνικών φωτομέτρησης
- Λήψεις με Α/Μ και θετικό έγχρωμο φιλμ. Χρήση απαραίτητων φίλτρων (διορθωτικά θερμοκρασίας χρώματος πόλωσης φωτός και άλλα)
- Επέμβαση στην έκθεση και αντίστοιχη εμφάνιση φιλμ επιλέγοντας διορθωτικούς δείκτες έκθεσης από τον κανονικό
- Εκτύπωση Α/Μ φωτογραφιών
- Εκμάθηση διορθωτικών επεμβάσεων κατά την εκτύπωση των χαρτιών.

5. ΨΗΦΙΑΚΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

- Λήψεις με ψηφιακή μηχανή
- Εισαγωγή στην ηλεκτρονική επεξεργασία της φωτογραφίας
- Δεοντολογία στην επεξεργασία εικόνας με Η/Υ
- Εκμάθηση βασικών εργαλείων
- Σάρωση, ανάλυση, εκτύπωση
- Τεχνολογία των δυνατοτήτων και της τεχνικής χρήσης της ψηφιακής μηχανής. Χρήση ειδικού τεχνητού φωτισμού για ψηφιακή λήψη
- Λήψη με ψηφιακή μηχανή. Κριτική των αποτελεσμάτων
- Δυνατότητες χρήσης του ηλεκτρονικού υπολογιστή για την επεξεργασία της φωτογραφίας
- Ανάλυση κατάλληλων προγραμμάτων για δημιουργική εργασία και τεχνικές βελτίωσης πάνω στην φωτογραφία
- Διασύνδεση ηλεκτρονικού υπολογιστή και ψηφιακής μηχανής λήψης
- Πρακτικές ασκήσεις

6. ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ

- Εισαγωγή στην αισθητική της φωτογραφίας
- Σύνοψη ιστορική αναφορά στον διεθνή και στον ελλαδικό καλλιτεχνικό χώρο
- Σημαντικοί σταθμοί της καλλιτεχνικής φωτογραφίας / αλλαγών της τεχνοτροπίας
- Αναδρομή στα έργα ευρωπαίων και αμερικανών φωτογράφων
- Έργο των ελλήνων φωτογράφων

7. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ / ΚΡΙΤΙΚΗ / ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

- Τελική αξιολόγηση εργασιών
- Παρουσίαση θεματικής ενότητας του τομέα εσωτερικών χώρων
- Δημιουργία πορτφόλιο
- Παρουσίαση στη τάξη των μαθητικών εργασιών με ομαδική συζήτηση
- Κριτική πάνω στα ζητούμενα των ασκήσεων και των τρόπων αντιμετώπισης τους

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ
ΕΠΑ.Σ. ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ

Μάθημα:

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ

ΤΑΞΗ Β΄

ΩΡΕΣ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ : **1 Θ**

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ & ΜΕΣΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Α4

Αθήνα 2008

ΜΑΘΗΜΑ : ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ

ΤΑΞΗ : Β΄

ΩΡΕΣ: 10

ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Σκοπός του μαθήματος είναι η ενημέρωση των μαθητών πάνω στα μεγάλα και κρίσιμα προβλήματα αναφορικά με το νόημα , το πλαίσιο και την ιδεολογία της διατήρησης της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Αυτό θα μπορέσει να γίνει εφικτό μέσα από την προσέγγιση, αφενός των εννοιών της ‘‘ συντήρησης και διάσωσης της παγκόσμιας ιστορικής μνήμης’’, αφετέρου μέσα από την έννοια της ‘‘ προστασίας της πολιτισμικής μνήμης’’ ως κορυφαίας ιδεολογίας στην εποχή μας. Επομένως, το μάθημα ‘‘ Προστασία της Πολιτισμικής Κληρονομιάς’’ θα πρέπει να περιλάβει τόσο την ανάπτυξη των βασικών εννοιών και αρχών για τα παραπάνω ζητήματα, με ειδική αναφορά στις Διεθνείς Συμβάσεις, τους Χάρτες και το ισχύον Νομοθετικό Πλαίσιο, όσο και στην πρακτική που έχει ακολουθηθεί, με τα θετικά και τα αρνητικά της παραδείγματα, σε διεθνή και εθνική κλίμακα.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

1. Βασικές έννοιες της Πολιτιστικής Κληρονομιάς
  - Θεωρητική ανάλυση των εννοιών
  - Ιδιότητες του μνημείου
  - Η ιδεολογία της προστασίας της Πολιτιστικής Κληρονομιάς
2. Προστασίας της Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Διεθνείς συμβάσεις και χάρτες
  - Διεθνείς Συμβάσεις, Συστάσεις, Συμφωνίες και Χάρτες
  - Νόμος Σουηδικής έμπνευσης του 1666. Συμφωνίες της Χάγης (1899 και 1907) για την προστασία της Πολιτισμικής Κληρονομιάς από τους ναυτικούς βομβαρδισμούς, Ψήφισμα Αρχών της Κοινωνίας των εθνών (1932), Συμφωνία της Ουάσιγκτον (1935), Συμφωνία της Χάγης (1954) για την προστασία της Πολιτισμικής Κληρονομιάς σε περίπτωση πολεμικών επιχειρήσεων
  - Συστάσεις της UNESCO στο Νέο Δελχί (1956), Χάρτα της Βενετίας (1964) που διατύπωσε το Β΄ Συνέδριο Αρχιτεκτόνων και Ειδικών των Ιστορικών Μνημείων
  - Ευρωπαϊκή Σύμβαση του Λονδίνου (1969) για την προστασία της Αρχαιολογικής Κληρονομιάς
  - Σύμβαση του Παρισιού (1972) για την προστασία της Παγκόσμιας Κληρονομιάς
  - Διακήρυξη του Άμστερνταμ (1975)
3. Κατηγορίες προστασίας αντικειμένων Πολιτιστικής Κληρονομιάς και μέθοδοι που εφαρμόζονται
  - Γνωριμία του μαθητή με τις μεθόδους που εφαρμόζονται για την κατάταξη, αξιολόγηση και καταγραφή των αντικειμένων της Πολιτισμικής Κληρονομιάς
4. Ισχύον Νομοθετικό πλαίσιο στην Ελλάδα
  - Ανάπτυξη στον μαθητή των στοιχείων εκείνων της Ελληνικής Νομοθεσίας που απαρτίζουν τη συμβολή της κοινωνίας μας στο ζήτημα της διάσωσης και ανάδειξης των αντικειμένων της Πολιτιστικής μας Κληρονομιάς
5. Παραδείγματα από εργασίες προστασίας μνημείων, στην Ελλάδα και διεθνώς
  - Παρουσίαση στο μάθημα των σπουδαιότερων επιτευγμάτων της ανθρωπότητας, αναφορικά με το ζήτημα της προστασίας αντικειμένων Πολιτιστικής Κληρονομιάς

- Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να γίνει αναφορά σε μεγάλες αρχαιολογικές ανασκαφικές προσπάθειες και σε έργα συντήρησης αντικειμένων μεγάλης σημασίας για την Ιστορία του Ανθρώπου
  - Ανασκαφές της Πομπηίας, της Τροίας, της Γκίζας, του Κορνάκ, του Λούξορ
  - Διαδικασία μεταφοράς των μνημείων για την διάσωση τους - π.χ Abou Sibel της Αιγύπτου
  - Συντήρηση μοναδικών έργων τέχνης όπως των τοιχογραφιών του Μιχαήλ Αγγέλου στο Βατικανό των ορειχάλκινων πολεμιστών του Riace, των σημαντικότερων ζωγραφικών πινάκων όπως της περίφημης νυχτερινής περιπόλου του Ρέμπραντ κλπ
6. Εξέλιξη της πρακτικής της Πολιτιστικής Κληρονομιάς στην Ελλάδα
- Βασικότερα επιτεύγματα της Ελληνικής Κοινωνίας στην προσπάθεια διάσωσης και ανάδειξης αντικειμένων της Πολιτιστικής μας Κληρονομιάς
  - Μεγάλες αρχαιολογικές ανασκαφές σε Μυκήνες, Κνωσό, Φαιστό, Ακρωτήρι Θύρας, Αρχαία Αγορά Αθηνών, Βεργίνα κλπ
  - Στο έργο συντήρησης παλαιών αντικειμένων που πραγματοποιείται στα εργαστήρια των μουσείων
  - Στο έργο που έχει πραγματοποιηθεί για την διάσωση των μνημείων της Ακρόπολης των Αθηνών και στο έργο διάσωσης της Αγιορείτικης Κληρονομιάς
7. Παρεμβάσεις σε μνημεία και ιστορικά σύνολα
- Σημαντικότερες αναστηλωτικές και αναπλαστικές επεμβάσεις που έχουν πραγματοποιηθεί σε επίπεδο αρχιτεκτονικών μνημείων και διατηρητέων κτιρίων, καθώς επίσης, σε επίπεδο ιστορικών πολεοδομικών συνόλων και τα δύο σε διεθνές και σε εθνικό επίπεδο
  - Χρήση εννοιών “αποκατάσταση”, “αναστήλωση”, “ανακαίνιση”, “ανάπλαση”, αναβίωση” και “επανάχρησης”
  - Ελληνική εμπειρία της Πλάκας στην Αθήνα, της Πάνω όλης Θεσσαλονίκης, της Μονεμβασίας και της Μεσαιωνικής Πόλης της Ρόδου

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Κρίνεται απαραίτητο ότι ο διδάσκων του μαθήματος θα πρέπει, εκτός της προφορικής ανάλυσης, να συνοδεύει την παράδοση με την παρουσίαση διαφανειών έτσι, ώστε να κάνει πιο εύληπτα και κατανοητά στους μαθητές τα θέματα που πραγματεύεται. Είναι, λοιπόν, αναγκαίο η αίθουσα που θα γίνεται το συγκεκριμένο μάθημα να είναι εξοπλισμένη με οθόνη και μηχανή προβολής διαφανειών (slides).

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

ΕΠΑ.Σ. ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ

Μάθημα:

ΓΡΑΜΜΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ

ΤΑΞΗ Β΄

ΩΡΕΣ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ : 2 Ε

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ & ΜΕΣΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Α4

Αθήνα 2008

ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Η διδασκαλία του μαθήματος του Γραμμικού Σχεδίου έχει ως σκοπό να εφοδιάσει τους μαθητές / μαθήτριες με της δεξιότητες εκείνες που αποτελούν τη βάση για όλα τα σχεδιαστικά μαθήματα, χρησιμοποιώντας καθιερωμένα μέσα, συμβάσεις και συμβολισμούς.

Οι δεξιότητες αυτές είναι :

- Η ικανότητα ανάγνωσης
- Κατανόηση και επεξήγηση σχεδίων, χώρων και αντικειμένων σε διάφορες κλίμακες
- Ικανότητα σχεδίασης χώρων και αντικειμένων σε ορθές και πλάγιες προβολές υπό κλίμακα

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Στο τέλος του μαθήματος οι μαθητές / μαθήτριες πρέπει να είναι σε θέση :

- Να αποκτήσουν την ικανότητα να σχεδιάζουν με ακρίβεια απλές μορφές χώρων και αντικειμένων, εφαρμόζοντας σωστά κλίμακες και συμβολισμούς και χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα υλικά, όργανα και μέσα σχεδίασης
- Να κατανοούν και να εφαρμόζουν τις αρχές της γεωμετρίας σε απλές γεωμετρικές κατασκευές, διακοσμητικά σχέδια και σύνθετες συναρμογές αυτών, αποτελούμενες από ευθείες και καμπύλες γραμμές, σε διάφορα πάχη και είδη, με μολύβι και μελάνι
- Να κατανοούν και να είναι ικανοί να σχεδιάζουν υπό κλίμακα ορθές και πλάγιες προβολές αντικειμένων (όψεις, κατόψεις, τομές, αξονομετρικά) που δίδονται ή περιγράφονται με επαρκή στοιχεία
- Να οργανώνουν λειτουργικά και αισθητικά τους πίνακες, να διαστασιολογούν τα σχέδια και να χειρίζονται ορθά τις κλίμακες
- Να κατανοούν τους τύπους οργάνωσης της κατοικίας σε επίπεδο κάτοψης και να είναι ικανοί να σχεδιάζουν, χρησιμοποιώντας τους σωστούς συμβολισμούς, απλές κατόψεις διαμερισμάτων, διαστασιολογημένες και υπό κλίμακα

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

1. Έισαγωγή στο Γραμμικά Σχέδιο

- Μέσο επικοινωνίας δισδιάστατων και τρισδιάστατων μορφών
- Μέσο επικοινωνίας και επαγγελματικού εργαλείου

2. Υλικά, μέσα και όργανα σχεδίασης

- Πινακίδα σχεδίασης - σχεδιαστήριο
- Χαρτί σχεδίασης (διαφανές και αδιαφανές)
- Μολύβια κοινά και μηχανικά (με μύτες διαφορετικής σκληρότητας)
- Ραπιντογράφοι (διαφόρων μεγεθών)
- Ειδικό μελάνι
- Ξύστρα, ψαράκι, καμπάνα
- Γόμες (μολυβιού και μελάνης), ξυραφάκια
- Κολλητικές ταινίες
- Ταυ και παραλληλογράφος
- Υποδεκάμετρο
- Τρίγωνα 45° , 30° , 60°
- Διαβήτες

- Καμπυλόγραμμα
- Μοιρογνωμόνιο
- Οδηγοί - στένσιλς γραμμάτων και συμβόλων

3. Γραμμές

- Ευθείες γραμμές
- Καμπύλες γραμμές
- Είδη γραμμών
- Πάχη γραμμών
- Σημασία των γραμμών στο σχέδιο και των διαφόρων ιδιοτήτων και χαρακτηριστικών τους
- Ανάλυση του ρόλου και της σημασίας των διαφόρων τύπων γραμμών, με παραδείγματα
- Σωστή σχεδίαση γραμμών, τοποθέτηση χαρτιού και χρήση οργάνων
- Απλές ασκήσεις χάραξης γραμμών

4. Γράμματα και αριθμοί

- Κανόνες για την ποιοτική γραφή γραμμάτων και αριθμών
- Ελεύθερη γραφή και γραφή με όργανα
- Κανόνες τυποποίησης
- Τρόποι γραφής και είδη γραμμάτων και αριθμών
- Παραδείγματα γραμματογραφίας, τύπων γραμμάτων και γραμματοσειρών
- Ασκήσεις σχεδίασης γραμμάτων και αριθμών βάσει κανόνων, με ή χωρίς όργανα

5. Οργάνωση και παρουσίαση πίνακα. Τίτλοι σχεδίων. Υπομνήματα. Θέση σχεδίων

- Ανάγκη ορθολογικής και αισθητικής οργάνωσης των στοιχείων ενός πίνακα
- Τύποι πινάκων, σχεδίων (και μαθητών) καθώς και εντύπων, εξώφυλλων, σελίδων, αφισών και άλλων παραδειγμάτων γραφιστικής
- Ασκήσεις οργάνωσης πίνακα, με διαφόρων μεγεθών στοιχείων από χαρτόνι

6. Γεωμετρικές κατασκευές. Διχοτόμηση, τριχοτόμηση, πολύγωνα, κύκλοι & τόξα, ελλείψεις, συναρμογές

- Βασικές αρχές της γεωμετρίας και η εφαρμογή τους στη σύνθεση διαφόρων θεμάτων
- Δυνατότητες των γεωμετρικών κατασκευών για τον ακριβή σχεδιασμό διαφόρων θεμάτων, με σωστή χρήση των οργάνων
- Δυνατότητες εφαρμογής των γεωμετρικών κατασκευών σε σύνθετα σχεδιαστικά προβλήματα
- Σχεδίαση απλών θεμάτων και μοτίβων με γεωμετρικές κατασκευές
- Μελέτη της γεωμετρικής κατασκευής, διαφόρων σύνθετων θεμάτων
- Σχεδίαση σύνθετων θεμάτων, μοτίβων και αντικειμένων, με συναρμογές

7. Κλίμακες . Διαστασιολόγηση σχεδίων

- Σχέση φυσικού και σχεδιαστικού μεγέθους και τις συνηθέστερα χρησιμοποιημένες κλίμακες
- Κανόνες τυποποίησης και διάφοροι τρόποι διαστασιολόγησης των σχεδίων
- Παρουσίαση σχεδίων αντικειμένων, σε διαφορετικές κλίμακες
- Ανάλυση του τρόπου διαστασιολόγησης διαφόρων σχεδίων
- Μετατροπές μεγεθών, από την πραγματικότητα στο σχέδιο, από το σχέδιο στην πραγματικότητα, καθώς και από τη μια κλίμακα στην άλλη
- Σχεδίαση απλών θεμάτων σε διάφορες κλίμακες

- Σχεδίαση διαστάσεων σε σχέδια με σκαριφηματικό τρόπο, καθώς και με όργανα σχεδίασης

8. Προβολές. Αξονομετρικό. Ορθές προβολές (κατόψεις, όψεις, τομές)

- Μέθοδοι ορθής απεικόνισης τρισδιάστατων αντικειμένων, βάσει των κανόνων και συμβάσεων της παραστατικής γεωμετρίας
- Αναγνώριση της μορφής απλών στερεών και αντικειμένων, μέσα από τους διάφορους τρόπους σχεδίασης
- Άμεση σχέση όψεων, κατόψεων και τομών, αρχικά απλών και σταδιακά συνθετότερων αντικειμένων
- Εξεύρεση της τρίτης όψης με δεδομένο τις δυο άλλες όψεις
- Σχεδίαση σε σκαρίφημα, αλλά και με όργανα, όψεις αντικειμένων βάσει των καθιερωμένων συμβάσεων
- Έννοια της τομής ενός αντικειμένου. Είδη τομών
- Σχεδίαση κατόψεων απλών στερεών και αντικειμένων
- Σχεδίαση όψεων απλών στερεών και αντικειμένων
- Σχεδίαση τομών απλών στερεών και αντικειμένων
- Σχεδίαση σύνθετων θεμάτων, που εμπεριέχουν τα παραπάνω

9. Αξονομετρικά. Είδη αξονομετρικών προβολών. Μονομετρικές προβολές και προβολές Cavalier

- Αναγνώριση μορφής αντικειμένων από τις αξονομετρικές προβολές τους
- Συσχέτιση των όψεων με τις αξονομετρικές προβολές
- Σχεδίαση αξονομετρικών σχεδίων απλών αντικειμένων
- Συσχετισμός των κατόψεων, προόψεων, τομών και των αξονομετρικών ενός σύνθετου θέματος
- Ανάλυση σχεδίων διαφόρων αξονομετρικών προβολών και όψεων
- Σχεδίαση αξονομετρικών απλών στερεών
- Σχεδίαση ολοκληρωμένου θέματος που συσχετίζει κατόψεις, προόψεις, τομές και αξονομετρικά

10. Κατόψεις στο αρχιτεκτονικό σχέδιο

- Ιδιαιτερότητες της απεικόνισης ενός αρχιτεκτονικού έργου σε σχέση με άλλα αντικείμενα σχεδίασης
- Οργάνωση των χώρων μιας αρχιτεκτονικής κάτοψης με τους καθιερωμένους συμβολισμούς
- Σχεδίαση κατόψεων απλών χώρων κατοικίας
- Παρουσίαση κατόψεων απλών χώρων κατοικίας και επεξήγηση διαφόρων λειτουργικών διαγραμμάτων και τρόπων οργάνωσης του χώρου
- Καθιερωμένοι συμβολισμοί οικοδομικών και ανθρωπομετρικών στοιχείων σε μια κάτοψη
- Σχεδιασμός απλών κατόψεων διαμερισμάτων, διαστασιοποιημένων υπό κλίμακα.

Σημείωση

- Οι διδάσκοντες οφείλουν να έχουν μια ευελιξία μέσα στο πλαίσιο του προτεινόμενου προγράμματος σπουδών, ώστε να το προσαρμόζουν κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο στις εκάστοτε εκπαιδευτικές και παιδαγωγικές συνθήκες.

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

ΕΠΑ.Σ. ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ

Μάθημα:

ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΣΧΕΔΙΟ

ΤΑΞΗ Β΄

ΩΡΕΣ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ : **2 Ε**

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ & ΜΕΣΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Α4

Αθήνα 2008

ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Ο σκοπός της διδασκαλίας του μαθήματος είναι οι μαθητές / τριες :

- Να μπορούν να αναπτύξουν τις απαραίτητες δεξιότητες, νοητικές και σχεδιαστικές για την αντικειμενική καταγραφή στο χαρτί των φυσικών μορφών (δημιουργημάτων της φύσης και του ανθρώπου)
- Παράλληλα να αντιληφθούν ότι το Ελεύθερο Σχέδιο δεν πρέπει να συγχέεται με τη Ζωγραφική ή τις άλλες Τέχνες, τις οποίες σε μεγάλο βαθμό υπηρετεί. Το Ελεύθερο Σχέδιο καταγράφει την αντικειμενική πραγματικότητα, ενώ η Ζωγραφική και οι άλλες Εικαστικές Τέχνες (Γλυπτική, Αρχιτεκτονική, Γραφιστική, Χαρακτική κλπ) συνθέτουν, δημιουργούν νέες πραγματικότητες.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Βασικοί διδακτικοί στόχοι του Ελεύθερου Σχεδίου είναι :

- Η ανάπτυξη της ικανότητας στη χρήση των οργάνων, των υλικών και των μέσων σχεδίασης με αποτελεσματικό τρόπο
- Η γνωριμία με τις βασικές ιδιότητες του χρώματος και τις τεχνικές απόδοσης του
- Η εισαγωγή και η μύηση στις μορφές που περιβάλλονται και στις μεταξύ τους σχέσεις
- Η ανάπτυξη αναλυτικής και συνθετικής σκέψης και ικανότητας
- Η καλλιέργεια οπτικής και αισθητικής αντίληψης, κρίσης και μνήμης
- Η ενθάρρυνση και ενίσχυση των προσωπικών στοιχείων, που θα βοηθήσουν στην ανακάλυψη του προσωπικού ύψους γραφής.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

1. Εισαγωγή, έννοια, περιεχόμενο και χρησιμότητα του Ελεύθερου Σχεδίου

- Ο ρόλος του Ελεύθερου Σχεδίου στην εκπαιδευτική και επαγγελματική ζωή των μαθητών ως μέσο αναπαράστασης, έκφρασης και επικοινωνίας
- Τρόποι απόδοσης των φυσικών μορφών και του περιβάλλον τους
- Παρουσίαση πραγματικών συνθέσεων και συσχετισμός με την αντίστοιχη σχεδιαστική απεικόνιση
- Σχεδίαση μιας απλής πραγματικής σύνθεσης, όπως την αντιλαμβάνεται ο μαθητής με μολύβι

2. Υλικά σχεδίασης και μέσα

- Χαρτί, μολύβια, κάρβουνο, μελάνια, πενάκια, γόμες κλπ - ποιότητες, δυνατότητες και το αισθητικό τους αποτέλεσμα
- Βελόνα και νήμα της στάθμης
- Παρουσίαση σχεδίων που έχουν πραγματοποιηθεί με διάφορα υλικά
- Τρόποι χειρισμού του κάθε υλικού και μέσου
- Τρόπος χρήσης βελόνας και νήματος πάνω σε πραγματική σύνθεση
- Σχεδίαση στο χαρτί με όλα τα υλικά διαδοχικά Σχεδίαση στο χαρτί οριζόντιες, κάθετες, διαγώνιες δέσμες παράλληλων ευθειών με τον ενδεδειγμένο τρόπο

3. Παραγωγή -εναρμόνιση πλαισίου χαρτιού και πλαισίου σύνθεσης

- Τοποθέτηση χαρτιού (κάθετα, οριζόντια) ως προς την εκάστοτε σύνθεση
- Αλλαγή της εικόνας της ίδιας σύνθεσης, όταν αλλάζει η θέση παρατήρησης

- Διαδοχικές τοποθετήσεις ενός ή περισσοτέρων απλών αντικειμένων. Σύνθεση οριζόντια, κάθετη ή τετράγωνη
- Χρήση “πασπαρτού”, παραθυράκι χάρτινο με το οποίο απομονώνεται η σύνθεση από τον υπόλοιπο χώρο
- Πρόχειρες σχεδιάσεις μόνο για τοποθέτηση χαρτιού και θέματος
- Σχεδίαση σύνθεσης από δύο διαφορετικές οπτικές γωνίες

4. Γραμμή - περίγραμμα - φόρμα

- Η έννοια της γραμμής, της διεύθυνσης, το πάχος, την ποιότητα και το ρόλο της στο σχέδιο
- Οι μαθητές να αντιληφθούν ότι στη φύση δεν υπάρχουν γραμμές ή περιγράμματα μορφών, αλλά ότι η γραμμή είναι μια ανθρώπινη επινόηση για τη διευκόλυνση του στην αποτύπωση των μορφών και ότι το περίγραμμα στο Ελεύθερο Σχέδιο είναι προσωρινό και χάνεται με το πλάσιμο της φόρμας
- Το περίγραμμα ορίζει τα εξωτερικά όρια του σχήματος το οποίο ολοκληρώνεται σε φόρμα με σκιαγράφιση
- Σχέδια και φωτογραφίες για την κατανόηση της γραμμής και της φόρμας
- Δύο στάδια στο σχέδιο : στο αρχικό με περιγράμματα και στο τελικό, όταν τα περιγράμματα έχουν χαθεί μέσα στους τόνους
- Σχεδίαση σύνθεσης δυο απλών γεωμετρικών στερεών ξεκινώντας από τα ίχνη του περιγράμματος και τελειώνοντας με την ολοκλήρωση της φόρμας

5. Μορφή αντικειμένων και φόντο - χώρος

- Η μορφή του αντικειμένου, όπως στο χώρο έτσι και στο χαρτί, δεν αιωρείται, αλλά περιβάλλεται και στηρίζεται από ένα χώρο - φόντο
- Η μορφή και περιβάλλον χώρος αποτελούν μια αδιάσπαστη ενότητα, που ονομάζεται θέμα ή σύνθεση
- Επίδειξη σχεδίων με λανθασμένο και ορθό περιεχόμενο
- Σχεδίαση σε απλό χαρτί διάφορα κλειστά σχήματα - φόρμες και γεμίζοντας (γκριζάροντας) την μια ή την άλλη περιοχή, να ξεχωρίσουν η μορφή από το φόντο

6. Μέγεθος και τοποθέτηση θέματος, μέσα στη σχεδιαστική επιφάνεια

- Οργάνωση του δεδομένου σχεδιαστικού χώρου υπολογίζοντας : το μέγεθος, τοποθέτηση του θέματος
- Τοποθέτηση απλών συνθέσεων διαφορετικού μεγέθους, αλλά και διαφορετικού ύψους και πλάτους, απλά γεωμετρικά στερεά
- Σχεδιασμός απλών σκίσεων με ιδιαίτερη έμφαση στη σχέση μεγέθους και χαρτιού, καθώς και στην ισορροπημένη τοποθέτηση

7. Παρατήρηση και ανάγνωση των φυσικών μορφών και του περιβάλλοντα χώρου τους

- Παρατήρηση ως απαραίτητη προϋπόθεση να γίνει ένα σχέδιο αναγνώσιμο και οπτικά κατανοητό
- Προσεκτική και συνεχή μελέτη του συνόλου όσο και των επιμέρους στοιχείων του και των μεταξύ τους σχέσεων - να ξεχωρίζει το κύριο θέμα
- Απλή σχεδίαση από πραγματική σύνθεση με μολύβι, με ιδιαίτερη προσοχή στις σχέσεις μεγάλο - μικρό, μέσα - έξω, ύψος - πλάτος, επικαλύψεις, άποψη συνολική, συγκριτική

8. Αναγνώριση και ανάλυση της δομής του θέματος. Χρήση βελόνας και νήματος στάθμης

- Αναγνώριση τους βασικούς άξονες και τους άξονες συμμετρίας, όταν αυτοί υπάρχουν
- Χαρακτηριστικά σημεία και συσχετισμός αυτών με ένα πλέγμα οριζοντίων (για τα ύψη) και κατακόρυφων (για τα πλάτη) γραμμών
- Εντόπιση δομικών στοιχείων, με χαράξεις σε αντίγραφο σχεδίου η καλλιτεχνικού έργου με τη βοήθεια διαφανούς χαρτιού
- Τρόπος χρήσης βελόνας και νήματος στάθμης
- Να σχεδιαστεί σύνθεση με απλά γεωμετρικά στερεά με τη βοήθεια της βελόνας και του νήματος στάθμης

9. Άξονες - κλίσεις

- Εντόπιση των κλίσεων και των πλάγιων γραμμών με διάφορους τρόπους και τη βοήθεια της βελόνας
- Να σχεδιασθεί σύνθεση με κώνους, κυλίνδρους, κύβους και ύφασμα

10. Μετρήσεις, συγκρίσεις, υπολογισμοί, αναλογίες

- Μεταφορά της εικόνας στο χαρτί - μεγαλύτερη η μικρότερη πάντα με τις ίδιες αναλογίες
- Υπολογισμός των αναλογιών βάση των μετρήσεων των πραγματικών μεγεθών - ο έλεγχος και η επαλήθευση των μετρήσεων και των συγκρίσεων είναι συνεχής
- Σύνθεση τριών αντικειμένων (βάζο, κύβος, πανί)
- Σχεδίαση της σύνθεσης αναλογικά - υπολογισμός το ανώτατο ύψος, πλάτος συγκριτικά
- Να χωριστεί ο οπτικός χώρος σταδιακά από τα μεγάλα τμήματα στα μικρότερα και να υπολογιστεί αναλογικά στο χαρτί

11. Αναγωγική και επαγωγική διαδικασία

- Συνολική θεώρηση του θέματος, απαιτεί αφαιρετική αντιμετώπιση, δηλαδή αναγωγή των πραγματικών περίπλοκων σχημάτων σε απλά γνωστά γεωμετρικά σχήματα και συμπλήρωση των με λεπτομέρειες
- Πορεία από το γενικό προς το μερικό, από τα κύρια στοιχεία στα δευτερεύοντα και πάντα μέσα από μια αντίληψη συγκριτική και συνολική
- Αναγωγή των καμπυλών στις διαδοχικές εφαπτόμενες ευθείες
- Σχεδιασμός απλής σύνθεσης, αποτελούμενη από λίγα ευμεγέθη φρούτα σε καλάθι με πανί

12. Σχήματα θετικά - αρνητικά, πλήρη - κενά, γεμάτα - άδεια

- Σχέση πλήρους και κενού
- Διάβασμα τα σχήματα των κενών και αξιοποίηση τους για την ορθή απεικόνιση των πλήρων όγκων
- Σχεδίαση ενός σκαμπό με οριζόντια ξυλάκια, που συνδέουν τα πόδια

13. Φως και σκιά. Άσπρο - μαύρο και ενδιάμεση τόνοι με γκρι. Τονική διαβάθμιση

- Το φως κάνει τα αντικείμενα ορατά, οι σκιές είναι τα ποιο αδύνατα φώτα και υπάρχουν μόνο όταν υπάρχει το φως
- Οι επιφάνειες που δέχονται ίδια ποσότητα φωτός, αλλά αποτελούνται από διαφορετικό υλικό, ανακλούν διαφορετική ποσότητα φωτός και με διαφορετικό τρόπο έτσι προκύπτει διαφορετικό οπτικό αποτέλεσμα ανάλογα με το είδος, την ποσότητα, την ποιότητα και την θέση του φωτός

- Συνθέσεις με διαφορετικό φωτισμό
- Σύγκριση μιας απλής σύνθεσης φωτισμένης ν με φυσικό διάχυτο φως και με τεχνητό συγκεντρωμένο
- Σχεδιασμός και σκιαγράφιση σύνθεσης απλών γεωμετρικών στερεών (κώνος, κύλινδρος, σφαίρα, κύβος)

14. Διάφοροι τρόποι γραφής

- Γραφή με γραμμές παράλληλες μιας κατεύθυνσης, με αυξομειούμενη πίεση του μολυβιού στο χαρτί, η με γραμμές διαφόρων κατευθύνσεων και σταθερής πίεσης η μικτό τρόπο
- Σχεδίαση και σκιαγράφιση μιας απλής σύνθεσης με διαφορετικούς τρόπους γραφής

15. Σύγκριση των τόνων και αναλογική μεταφορά τους στη σχεδιαστική επιφάνεια

- Διάκριση των φωτιών και των σκιαζόμενων περιοχών της σύνθεσης
- Τόνοι και οι κατηγορίες τους
- Σταθερότητα των σχέσεων τους από την αρχή ως το τέλος της σχεδίασης
- Σχεδίαση και σκιαγράφιση σύνθεσης διαφόρων αντικειμένων, με φόντο μια πινακίδα με χαρτιά μαύρα, άσπρα, γκρίζα σε διάφορα σχήματα

16. Αυτοσκιά και ερριμένη σκιά

- Διάκριση της σκιάς που δημιουργείται πάνω στο ίδιο το αντικείμενο από μία φωτεινή πηγή και τη σκιά που το ίδιο αντικείμενο ρίχνει πάνω σε άλλα αντικείμενα
- Απλή σύνθεση φωτισμένη με φυσικό διάχυτο φως και μετά με συγκεντρωμένο τεχνητό φως να φανούν οι ποιοτικές διαφορές στη φωτοσκίαση
- Απόδοση με μετακινούμενη την πηγή του τεχνητού φωτισμού

17. Απόλυτος και φαινομενικός τόνος. Αντιθέσεις και εντάσεις

- Διάκριση πραγματικών τόνων και οι αλλοιώσεις τους, που φαινομενικά προκύπτουν λόγω γειτονίας τους με φωτεινές η σκιερές επιφάνειες με μεγαλύτερη ένταση στα όρια επαφής των φωτεινών και σκιερών τόνων
- Σύνθεση απλών αντικειμένων μπροστά από ένα φόντο ομοιόμορφα βαμμένο
- Σχεδιασμός και σκιαγράφιση της συγκεκριμένης σύνθεσης

18. Τονική απόδοση του είδους και της υφής των υλικών

- Διαφορετικός τρόπος αντανάκλασης του φωτός στα διάφορα υλικά
- Απόδοση της υφής των υλικών
- Σχεδιασμός και σκιαγράφιση σύνθεση αποτελούμενη από απλά αντικείμενα διαφορετικών υλικών, όπως μάρμαρο, χαρτόνι, ξύλο (διαχεόμενοι τόνοι), γυαλί και μέταλλο στιλπνής επιφάνειας (“κοφτοί”, απόλυτοι τόνοι) κλπ

19. Πλαστικά στοιχεία - γραμμές, σχήματα, επίπεδα, φόρμες, όγκοι, τόνοι

- Σημασία των πλαστικών στοιχείων, τη σχεδιαστική τους αξία και τη συμμετοχή τους στην πλαστικότητα και αισθητική αρτιότητα του σχεδιαστικού έργου
- Επιλεγμένα έργα με επισήμανση των πλαστικών στοιχείων
- Σχεδίαση σύνθεση με αντικείμενα και κομμάτια ύφασμα.

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

ΕΠΑ.Σ. ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ

Μάθημα:

***ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ***

ΤΑΞΗ Β΄

ΩΡΕΣ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ : 1 Θ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ & ΜΕΣΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Α4

Αθήνα 2008

ΜΑΘΗΜΑ : ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ - ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΩΡΕΣ: 1Θ

ΤΑΞΗ : Β΄

ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Να ενημερωθούν οι μαθητές και ν' αποκτήσουν ένα υπόβαθρο γνώσεων που θα τους προετοιμάσει για την ομαλή ένταξή τους στην αγορά εργασίας.
- Να εισάγει τους μαθητές στις βασικές έννοιες, στη χρησιμότητα από πρακτική πλευρά, καθώς επίσης στη μεθοδολογία της επιχειρηματικότητας.
- Να τους δώσει το βασικό υπόβαθρο γνώσεων, χρήσιμων για την επαγγελματική τους σταδιοδρομία.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Α΄ ΕΝΟΤΗΤΑ

- **Περιβάλλον εργασίας:** Το γενικό πλαίσιο
  - ✓ Το εργασιακό περιβάλλον
  - ✓ Το νέο μοντέλο εργασίας
  - ✓ Ευέλικτες μορφές απασχόλησης

Β΄ ΕΝΟΤΗΤΑ

- **Τεχνικές εύρεσης εργασίας**
  - ✓ Τρόποι εύρεσης εργασίας
  - ✓ Η τεχνική ένταξης στην αγορά εργασίας: Το βιογραφικό σημείωμα-δομή βιογραφικού σημειώματος

Γ΄ ΕΝΟΤΗΤΑ

- **Οι εργασιακές σχέσεις**
  - ✓ Η σύμβαση εργασίας και τα είδη της
  - ✓ Χρονικά όρια της εργασίας
  - ✓ Αμοιβή της εργασίας
  - ✓ Άδεια άσκησης επαγγέλματος

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Α΄ ΕΝΟΤΗΤΑ

□ Η επιχειρηματικότητα

- ✓ Επιχειρηματικότητα, επιχειρηματίας, επιχείρηση, διοίκηση επιχείρησης

Β΄ ΕΝΟΤΗΤΑ

□ Καινοτομία και επιχειρηματικότητα

- ✓ Έρευνα και ανάπτυξη: Η δημιουργία καινοτομίας
- ✓ Εφαρμογή και μέθοδοι εφαρμογής της καινοτομίας

Γ΄ ΕΝΟΤΗΤΑ

□ Τα πρώτα βήματα μιας επιχειρηματικής πρωτοβουλίας

- ✓ Ποιός είναι ο τρόπος που θα οργανωθεί μια επιχείρηση
- ✓ Η επιλογή της κατάλληλης νομικής μορφής και οι διαδικασίες ίδρυσης μιας επιχείρησης
- ✓ Διαδικασία ίδρυσης μιας ατομικής επιχείρησης
- ✓ Διαδικασία ίδρυσης εταιρείας (ομόρρυθμης, ετερόρρυθμης περιορισμένης ευθύνης, ανώνυμης)

Δ΄ ΕΝΟΤΗΤΑ

□ Οι Επιχειρηματικές δυσκολίες

- ✓ Τι σημαίνει επιχειρηματική αποτυχία;
- ✓ Οι αιτίες των αποτυχιών των νέων επιχειρήσεων
- ✓ Τα μέτρα αντιμετώπισης των κρίσεων.

Ε΄ ΕΝΟΤΗΤΑ

□ Η Επιτυχημένη Επιχειρηματικότητα

- ✓ Ηγετικά προσόντα επιχειρηματία
- ✓ Ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της επιχείρησης.